

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:1**

Institutionssjälavård

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2026:4 och 2026:50 om Svenska kyrkans arbete med institutionssjälavården.

Utskottet instämmer med motionärerna om att resurser för institutionssjälavården behöver säkras, då behoven och efterfrågan ökar. Utskottet anser dock att det arbete som efterfrågas i motionerna redan pågår och att ytterligare utredningsuppdrag till kyrkostyrelsen inte är motiverat. Utskottet föreslår därför avslag på båda motionerna.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:4,
2. avslå motion 2026:50, punkt 1,
3. avslå motion 2026:50, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2026:4 av Leif Nordlander, Stöd till verksamhet inom kriminalvården

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för ett ekonomiskt stöd till pastorat och församlingar som inte är pastorat som har stora kriminalvårdsanstalter i sitt område.

Motion 2026:50 av Karin Sivertsson m.fl., Hållbar institutionssjälavård

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. se över och vid behov återkomma till kyrkomötet med förslag till en långsiktig hållbar ordning för finansieringsansvaret för Svenska kyrkans institutionssjälavård, där verksamhetens strukturella kostnader och förändringar i institutionernas omfattning och kapacitet beaktas inom Svenska kyrkans ekonomiska utjämnings- och bidragssystem,
2. föra dialog med staten, regionerna, kriminalvården och andra berörda offentliga huvudmän samt relevanta samverkanspartner i syfte att pröva former för långsiktig

Bakgrund

Svenska kyrkan bedriver institutionssjälavård inom områdena

- ♦ Sjukhuskyrkan.
- ♦ Andlig vård i Kriminalvården.
- ♦ Militär själavård.
- ♦ Migrationsverkets förvar.
- ♦ Universitetskyrkan.
- ♦ samarbetet Kyrka-Polis i samverkan.
- ♦ Flygplatskyrkan.

Inom områdena Sjukhuskyrkan, Andlig vård i kriminalvården, Universitetskyrkan, Migrationsverkets förvar och Kyrka-Polis i samverkan bedrivs arbetet ekumeniskt i nära samarbete med andra samfund.

Kyrkoordningen

Kyrkoordningens vistelsebegrepp (2 kap. 1 §) innebär att varje församling ansvarar för kyrklig verksamhet för alla som vistas inom dess geografiska område, oavsett var personen bor. Det inkluderar personer på institutioner som fängelser och sjukhus.

En församling eller ett pastorat som exempelvis har en kriminalvårdsanstalt inom sitt territoriella område ansvarar för att den grundläggande uppgiften omfattar personer som förvaras i häkte eller i fängelse. Det är sedan fritt för församlingen att välja hur den utför uppdraget och i vilken omfattning.

Finansiering

Till och med 2023 kunde en församling med verksamhet inom institutionssjälavården ansöka om bidrag från sitt stift. Stiftens hämtade medlen från ett större generellt stöd från nationell nivå.

År 2024 infördes en ny modell för finansieringen. Sedan dess tilldelas verksamheterna inom institutionssjälavården årligen ett så kallat institutionssjälavårdsbidrag inom ramen för det inomkyrkliga finansieringssystemet.

Bidraget riktar sig endast till de fyra områdena Sjukhuskyrkan, Kriminalvården, Militär själavård och Migrationsverkets förvar. Anledningen är att personer på dessa institutioner inte har möjlighet att röra sig fritt och själva söka upp själavård eller annan kyrklig verksamhet. Att finnas för dem medför därför extra kostnader för en församling.

Bidraget på 80 miljoner kronor fördelas av nationell nivå till stiftens, som i sin tur fördelar medel till församlingarna. Storleken på bidraget till stiftens beror – utöver utjämnningssystemet – på förekomsten av institutioner i ett stift och antalet människor som vistas där.

För stiftens är det inte tvingande att fördela vidare medlen efter kyrkostyrelsens beräkningsunderlag, utan de kan vidareförmedla enligt egen fördelning.

Bidraget ses över varje mandatperiod. Nästa gång är 2027. Följande fördelning har gällt sedan 2024:

- ◆ Sjukhuskyrkan: 52,8 miljoner kronor.
- ◆ Kriminalvården: 20,8 miljoner kronor.
- ◆ Militärsjälavård: 5,6 miljoner kronor.
- ◆ Migrationsverkets förvar: 0,8 miljoner kronor.

Det skiljer sig mellan församlingar hur och om de kompletterar bidraget med egna medel. Det finns heller ingen heltäckande kartläggning av hur församlingar finansierar verksamheterna, då de inte återskriver användningen av bidraget till kyrkostyrelsen.

Sjukhuskyrkan

När det gäller Sjukhuskyrkan finansierar enstaka institutioner helt sin egen verksamhet. På några platser finns också avtal med regioner/sjukhus och Sjukhuskyrkan lokalt. På ytterligare ett antal platser medfinansierar sjukhusen/regioner tjänster och verksamheter inom Sjukhuskyrkan. Majoriteten av församlingarna tar emot institutions-själavårdsbidraget, men står också själva för ytterligare en del av kostnaden.

En uppskattning på kyrkokansliet i Uppsala är att Svenska kyrkans församlingar efter erhållet bidrag själva står för mellan 20 och 50 procent av de totala kostnaderna för Sjukhuskyrkans verksamhet.

Militär själavård

På liknande sätt ser det ut inom militärsjälavården. Några regementen bidrar delvis eller helt genom lokala avtal till finansieringen men i flertalet fall står församlingarna själva för de kostnader som inte täcks av institutionssjälavårdsbidraget. Det finns också ett fåtal präster som är heltidsanställda av Försvarsmakten.

Kriminalvården

Inom kriminalvården samordnas verksamheten på riksplanet av Sveriges kristna råd (SKR), enligt ett avtal med den statliga myndigheten Kriminalvården. Cirka 180 präster, pastorer och diakoner samt imamer och övriga muslimska själavårdare finns i verksamheten. Omkring 80 av dessa är medarbetare i Svenska kyrkan. Konsulenter på SKR är sakkunniga inom arbetet.

De samfund som ingår i avtalet får sin verksamhet helt finansierad av Kriminalvården. Undantaget är Svenska kyrkan, som vill bära sina egna kostnader för verksamheten då den faller inom ramen för Svenska kyrkans uppdrag som folkkyrka.

Sedan 20,8 miljoner kronor betalades ut det första året, 2023, har antalet personer i häkte och fängelse ökat, och enligt Kriminalvårdens prognoser kommer det att fortsätta öka stadigt de kommande åren.

Församlingarnas verksamhet inom kriminalvården tycks för närvarande i huvudsak täckas av institutionssjälavårdsbidraget.

I enlighet med kyrkostyrelsens beslut 2023 ska institutionssjälavårdsbidragets fördelningsnyckel omräknas en gång per mandatperiod.

Migrationsverkets förvar

Här har Svenska kyrkan en förhållandevis liten verksamhet som i huvudsak täcks av institutionssjälavårdsbidraget.

Kyrka-Polis i samverkan

Omfattas inte av institutionssjälavårdsbidraget. Stockholms stift bidrar med egna medel till verksamheten inom stiftet. Ytterligare några stift ser över möjligheten, men har inte tagit något beslut. I huvudsak är det upp till församlingarna i landet att besluta om och själva finansiera verksamheten.

Universitetskyrkan

Omfattas inte av institutionssjälavårdsbidraget. Ett antal stift ger mindre bidrag med egna medel. I huvudsak är det också här upp till församlingarna själva att besluta om och bedriva verksamheten.

Flygplatskyrkan

Omfattas inte av institutionssjälavårdsbidraget. Verksamhet finns i dag endast på Arlanda. Ansvaret ligger hos Märsta pastorat. Verksamheten får för närvarande inga andra bidrag.

Dialog med myndigheter och organisationer

På nationell nivå har i dag Svenska kyrkan direkta kontakter med Försvarmakten och med Polismyndigheten kring frågor om behov och verksamhetens utformning. Den militära själavården samordnas av Försvarmakten genom fältprosten. Det planeras också för en närmare kontakt med Universitetskanslerämbetet för samtal om en fördjupad samverkan kring Universitetskyrkans verksamhet i landet.

SKR har enligt avtal med Kriminalvården det övergripande ansvaret på det nationella planet kring den verksamheten.

När det gäller Sjukhuskyrkan finns ingen direkt motpart på nationell nivå, eftersom det är regionerna som har ansvaret för sjukvården. På regional och lokal nivå finns flera avtal/överenskommelser mellan regioner, sjukhus och Sjukhuskyrkan. Stiftelsen kan ytterligare främja dialogen genom att exempelvis bjuda in hälso- och sjukvårdsdirektören i aktuell region till möten med kyrkoherdar och medarbetare.

Svenska kyrkan som efterfrågad aktör

Kyrkokansliet har på senare år märkt en ökad efterfrågan på Svenska kyrkans institutionssjälavård. Det gäller särskilt från kriminalvården, polisen och försvaret. Det handlar utöver själavård också om sådant som stöd till personal i etiska frågor och i samband med att behöva lämna dödsbud.

Vid kyrkokansliet och i dialog med stiftelsen har ett strategiskt arbete påbörjats under 2026 för att undersöka förutsättningarna för institutionssjälavården inom Svenska kyrkan med anledning av den ökade efterfrågan på Svenska kyrkans tjänster samt utbyggnader inom vissa av dessa institutioner, framför allt kriminalvården och försvaret. Beredningen är också en del i kyrkostyrelsens behandling av institutionssjälavårdsbidraget.

Kyrkomötet 2025 behandlade motion 2025:47, Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna. Motionären föreslog att ansvaret för fängelseprästerna skulle föras över från församlingarna till en central nivå inom Svenska kyrkan. I sitt betänkande SK 2025:2 konstaterade samhälls- och kulturutskottet att församlingen enligt kyrkoordningen ansvarar för kyrklig verksamhet för alla som vistas inom dess geografiska område – även personer på fängelser. Utskottet konstaterade också att det särskilda institutionssjälavårdsbidrag som infördes 2023 minskar den ekonomiska bördan för församlingarna. Utskottet lyfte också att det, med tanke på att fler fängelser planeras, är viktigt att bidragssystemet följer med i utvecklingen. Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen, vilket kyrkomötet också gjorde.

Frågan om ett tydligare gemensamt finansiellt ansvarstagande för institutionssjälavården mellan Svenska kyrkans nivåer behandlades av kyrkomötet 2019. I motion 2019:43 föreslogs kyrkostyrelsen genomföra en översyn av institutionssjälavården och ta fram förslag på hur den ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive nationell nivåns roll. Kyrkomötet biföll motionen.

Kyrkostyrelsen redogör i sin skrivelse 2023:3 för behandlingen av ärendet. Efter bland annat ett utredningsarbete med remittering till stiftens fattade kyrkostyrelsen i februari 2023 beslut om att införa en ny bidragsdel, kallad institutionssjälavårdsbidrag, som fördelas inom ramen för det finansiella systemet. Det tydliggjordes också vilka områden inom institutionssjälavården som ska prioriteras och få del av det nya bidraget. Dessa är sjukhuskyrkan, kriminalvården, militär själavård och Migrationsverkets förvar.

Sedan 2024 förmedlas medel enligt denna modell årligen till stiftens, för verksamheter inom de fyra prioriterade områdena.

Kyrkomötet 2016 behandlade motion 2016:72 som föreslog kyrkostyrelsen att bereda och budgetera för ett högre bidrag till stiftens med avsikten att församlingar ska kunna utöva kyrkliga tjänster vid större institutioner och organisationer. Organisationsutskottet menade i sitt betänkande O 2016:5 att det är församlingen som bedömer vilken kyrklig verksamhet som ska bedrivas och som också har att besluta om tilldelning av medel för verksamheten. Utskottet skrev vidare att den kyrkliga verksamheten på institutioner och organisationer utgör en naturlig del av många församlingars arbete och bör finansieras genom kyrkoavgiften. Vidare konstaterade utskottet att stiftsbidragen av hävd inte är öronmärkta för bestämda ändamål utan ska kunna fördelas fritt av stiftens efter egna prioriteringar. Utskottet föreslog därför avslag på motionen, vilket också blev kyrkomötets beslut.

Kyrkomötet 2015 behandlade motion 2015:67, Andlig själavård inom kriminalvården. Motionären ifrågasatte att Svenska kyrkan, till skillnad från andra samfund, själv ska bekosta denna verksamhet. Kyrkolivsutskottet menade att arbetet faller inom ramen för Svenska kyrkans uppdrag som folkkyrka och att kyrkan därför inte bör begära ersättning för arbetet (Kl 2015:16). Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag och avslåg motionen.

Utskottets överväganden

I behandlingen av motionerna 2026:4 och 2026:50 har utskottet gjort en samlad bedömning utifrån en nulägesbeskrivning och en redogörelse för pågående arbete. Utskottet gästades inför beredningen av motionerna av sakkunniga på kyrkokansliet.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2026:4 och 2026:50.

Motion 2026:4 föreslår att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för ett ekonomiskt stöd till pastorat och församlingar som har stora kriminalvårdsanstalter inom sitt område.

Motionen har goda intentioner, men utskottet konstaterar att den nuvarande modellen för finansiering av institutionssjälavården ännu är ny. Modellen innebär att nationell nivå fördelar ett institutionssjälavårdsbidrag mellan stiftet som fördelas vidare till pastorat och församlingar. Det infördes 2024 och den finansiella fördelningsnyckeln kommer att utvärderas under 2027. Utskottet anser därför att ett arbete i linje med motionens intention redan pågår och föreslår att motionen avslås.

I motion 2026:50 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att föra dialog med relevanta parter i syfte att pröva former för långsiktig samverkan och medfinansiering av institutionssjälavården.

Utskottet vill framhålla vikten av att säkra att institutionssjälavården i framtiden har resurser inför en förväntad ökad efterfrågan.

Utskottet har inför behandlingen av motionerna informerats om att det på kyrkokansliet i Uppsala pågår ett arbete med att se över förutsättningarna för institutionssjälavården, utifrån de ökade behoven på institutionerna. Utskottet ser fram emot att ta närmare del av detta arbete längre fram.

Mot den här bakgrunden anser utskottet att det inte är motiverat med ett utredningsuppdrag från kyrkomötet och föreslår därför avslag på motionen.

Utskottet vill samtidigt betona vikten av att resurserna till institutionssjälavården löpande bevakas och att en dialog fortsätter att föras med institutionerna om medfinansiering av den verksamhet som efterfrågas från kyrkan.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Martin Larsson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Reservation till förmån för eget yrkande om att motion 2026:50 ska anses besvarad.

Karin Stierna

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:2**

Ledighet vid förtroendeuppdrag

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:6, Ledighet vid förtroendeuppdrag, med förslaget att kyrkostyrelsen ska förhandla med Sveriges kommuner och regioner, SKR, om rätt till ledighet för förtroendeuppdrag inom Svenska kyrkan.

Utskottet delar uppfattningen att det innebär en problematik när arbetsgivare inte ger ledighet för kyrkliga förtroendeuppdrag, men att SKR inte är rätt instans att vända sig till. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:6.

Motionens förslag

**Motion 2026:6 av Göran Aspgren, Ledighet vid
förtroendeuppdrag**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att förhandla med Sveriges Kommuner och Regioner om rätten för förtroendevalda inom Svenska kyrkan att få tjänstledighet vid uppdrag och möten inom Svenska kyrkan.

Bakgrund

Lagstiftning

Rätt till ledighet för uppdrag inom kommunala organ regleras i kommunallagen (4 kap. 11 §). Rätten till ledighet gäller oavsett om arbetstagaren är privat eller offentligt anställd.

Fram till år 2000 omfattade rätten till ledighet även förtroendeuppdrag inom Svenska kyrkan. Detta genom en kompletterande lagstiftning som upphörde att gälla i samband med relationsändringen år 2000. För att Svenska kyrkan skulle kunna anpassa sig till nya förhållanden fortsatte dock rätten till ledighet att gälla fram till och med 2009, för att därefter upphöra. Bestämmelsen finns i 8 § lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

Behandling i riksdagen

Riksdagen har 2010 och 2014 behandlat motioner om att lagstadgad rätt till ledighet bör återinföras för kyrkliga förtroendeuppdrag. Motionerna har avslagits med motiveringen att Svenska kyrkan som ett trossamfund bland flera inte kan särbehandlas i lagstiftningen (betänkanden 2009/10: AU14 och 2013/14:AU6).

Inför beslutet 2010 hade också regeringens kulturutskott uppvaktats av Svenska kyrkan genom dåvarande generalsekreteraren med delegation.

Sveriges kommuner och regioner

Sveriges kommuner och regioner, SKR, är arbetsgivarorganisation för kommuner och regioner och tecknar kollektivavtal med sina olika arbetstagarparter.

Även om lagstiftning enligt SKR torde vara det naturliga sättet att reglera frågan, så finns inga formella hinder för att i kollektivavtal reglera rätt till ledighet för kyrkliga förtroendeuppdrag. Det skulle då kunna ingå i ordinarie avtalsförhandlingar eller genom att någon av parterna begär en särskild så kallad intresseförhandling. Svenska kyrkan är inte en arbetstagarpart och kan inte begära en sådan förhandling.

Skulle parterna enas i ett avtal så skulle det ge rätt för anställda inom kommuner och regioner att ta ledigt i samband med kyrkliga förtroendeuppdrag.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet 2003 behandlade motion 2003:55. Motionen föreslog att det i direktiven till en kommande utredning om demokratin i Svenska kyrkan ska ingå att utreda konsekvenserna av att det från och med utgången av 2009 inte längre blir möjligt för offentliganställda att vara lediga i samband med förtroendeuppdrag inom Svenska kyrkan.

Kyrkorättsutskottet konstaterade i sitt betänkande 2003:7 att frågan om tillhörigas möjligheter att verka som förtroendevalda torde ha en naturlig plats i den kommande demokratiutredningen som motionen refererar till, samt att kyrkomötet inte utfärdar direktiv för kyrkans utredningar. Därför föreslog utskottet avslag på motionen och det blev också kyrkomötets beslut.

Utredningen om demokrati och delaktighet i Svenska kyrkan överlämnade i januari 2006 en promemoria, *Förtroendevaldas rätt till ledighet*. Promemorian gav en bakgrundsbeskrivning och lyfte fram argument för fortsatt rätt till ledighet för kyrkliga förtroendeuppdrag inför planerade samtal med staten.

Kyrkomötet 2013 behandlade motion 2013:9, som föreslog att uppdra till kyrkostyrelsen att, med hänvisning till lagen om Svenska kyrkan, begära hos regeringen att ta upp frågan om att möjligheten till ledighet för förtroendeuppdrag enligt kommunallagen också ska gälla förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan.

Kyrkorättsutskottet konstaterade (Kr 2013:4) att motionen tar upp en viktig fråga och att den förlorade rätten till ledighet gjort att många tackat nej till att åta sig förtroendeuppdrag inom Svenska kyrkan. Utskottet pekade också på att Svenska kyrkan till skillnad från andra trossamfund har en lagreglerad organisation och verksamhet, och att Svenska kyrkan utför delegerade myndighetsuppgifter, främst som huvudman för begravningsverksamheten.

Samtidigt konstaterade utskottet att riksdagen 2009 inte förlängde rätten till tjänstledighet för förtroendeuppdrag och att ett antal motioner i frågan efter det avslagits i riksdagen. Därför ansåg utskottet att det i rådande läge inte skulle vara meningsfullt

att driva frågan gentemot regering och riksdag och föreslog avslag på motionen. Det blev också kyrkomötets beslut.

SK 2026:2

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:6.

Utskottet delar bilden att det innebär en problematik när arbetsgivare inte ger ledighet för kyrkliga förtroendeuppdrag. Utskottet anser dock inte att motionens förslag ger någon hållbar lösning. Sveriges kommuner och regioner är arbetsgivarorganisation för anställda inom kommuner och regioner. Endast dessa skulle omfattas av en eventuell överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Utskottet anser att en lösning bör omfatta anställda inom arbetsmarknadens alla sektorer och att regering och riksdag är den logiska instansen att vända sig till. Samtidigt konstaterar utskottet att det skulle bli svårt att i relation till andra samfund och ideella organisationer motivera en särbehandling av Svenska kyrkan. Utskottet vill också framhålla att vid sammansträdesplanering på lokal nivå bör strävan vara att så många som möjligt kan delta.

Med detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Martin Larsson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Viktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottsmajoritetens beslut att föreslå avslag på motion 2026:6 i detta betänkande. Utskottsmajoriteten medger att det finns ett problem med att vissa förtroendevalda inte alltid får ledighet för sina uppdrag. Samtidigt är man inte beredd att göra något åt detta faktum.

Även om motionen inte ger någon fullständig lösning på problemet, är i alla fall motionärens förslag ett steg på vägen, nämligen att föra samtal med Sveriges kommuner och regioner. Majoriteten vill inte ens ta detta steg, vilket är beklagligt.

Olov Lindquist

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:3**

Kyrkotillhörighet och försörjningsstöd

Sammanfattning

Motionären menar att människor ibland uppmanas att gå ur Svenska kyrkan för att få försörjningsstöd. Utskottet anser att frågan är viktig, men konstaterar att utskottet inte har tillgång till någon dokumentation som visar om detta sker eller hur vanligt det är.

Om det förekommer att socialtjänsten villkorar försörjningsstöd med att en person träder ut ur Svenska kyrkan, anser utskottet att socialtjänsten sannolikt agerar olagligt utifrån religionsfriheten. Det behövs därför en rättslig prövning, som sedan kan bli rättspraxis.

Utskottet föreslår avslag på motionen då samtal med Sveriges kommuner och regioner inte är rätt väg att gå.

Till betänkandet finns fyra reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:12.

Motionens förslag

**Motion 2026:12 av Eva Lans Samuelsson, Kyrkotillhörighet
och försörjningsstöd**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föra dialog med Sveriges Kommuner och Regioner om att medlemskap i Svenska kyrkan inte ska påverka möjligheten till försörjningsstöd.

Bakgrund

Försörjningsstöd för ett hushålls kostnader

Ett hushåll kan ansöka om försörjningsstöd hos kommunen. Stödet bidrar till betalning av kostnader för till exempel boende, livsmedel, kläder, lek och hälsa. Regler kring försörjningsstöd finns i socialtjänstlagen.

När någon ansöker om försörjningsstöd bedömer socialtjänsten den sökandes ekonomiska situation och om hen gör tillräckligt för att bidra till sin egen försörjning.

Det är oklart om det återkommande händer att socialtjänsten uppmanar enskilda att gå ur Svenska kyrkan, för att på så vis minska deras utgifter.

Tillfällen då Svenska kyrkan kräver medlemskap

Medlemmar i Svenska kyrkan betalar en medlemsavgift, så kallad kyrkoavgift. Dess storlek beror på personens inkomst och på vilken församling personen tillhör. Riksgenomsnittet för kyrkoavgiften 2026 är 1,05 kronor per intjänad hundralapp.

För att delta i Svenska kyrkans verksamheter krävs inte medlemskap. Däremot behöver en person vara medlem för att få en kyrklig begravning, för att få rösta eller vara valbar i kyrkovalet. För att få gifta sig i Svenska kyrkan behöver en av parterna vara medlem.

Tidigare behandling i kyrkomötet

I motion 2016:87, Värna religionsfriheten, föreslår motionären att kyrkostyrelsen ska föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter.

Tillsyns- och uppdragsutskottet föreslog kyrkomötet i sitt betänkande TU 2016:15 att bifalla motionen, vilket kyrkomötet också gjorde. Året därpå redogjorde kyrkostyrelsen för behandlingen av ärendet i sin skrivelse 2017:2, Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2016:

Kontakt har under våren 2017 tagits med Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg för att inhämta fakta kring riktlinjer och regleringar från myndigheterna. Förfrågan har också gått ut till diakoner för att inhämta kunskap om hur vanligt detta problem är. En första indikation är att problemet är begränsat i omfattning men en principiellt viktig fråga att följa. Kyrkostyrelsen avser att fortsätta följa hur myndigheterna hanterar frågan så att inte individens religionsfrihet äventyras av sociala myndigheters rutiner vid till exempel skuldsanering.

Även tidigare hade liknande frågor behandlats.

I motion 2015:24, Avgiftsbefrielse för kyrkotillhöriga, menade motionären att socialtjänsten ibland uppmanar personer att gå ur Svenska kyrkan för att få försörjningsstöd. Därför föreslog motionären att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utforma riktlinjer för hur ett avgiftsfritt medlemskap i Svenska kyrkan ska införas för den som inte klarar att betala avgiften.

Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i betänkande EE 2015:7 ett avslag på motionen då medlemmar med kommunalt beskattningsbar inkomst enligt lag är skyldiga att betala kyrkoavgift. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I motion 2014:49, Inför ett golv för kyrkoavgiften, menade motionären att en gräns borde införas för när en person behöver betala kyrkoavgift. Gränsen skulle följa Kronofogdens förbehållsbelopp.

Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i betänkande EE 2014:7 kyrkomötet att avslå motionen, då kyrkan inte kan göra undantag, eftersom kyrkoavgiften beräknas som en procentsats på medlemmens kommunalt beskattningsbara inkomst. Utskottet underströk dock vikten av att värna och hjälpa de svagaste i samhället. Detta kan göras genom lokala initiativ inom pastoraten. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:12.

Utskottet konstaterar att motion 2026:12, Kyrkotillhörighet och försörjningsstöd, väcker starka känslor. Om en enda människa uppmanas att gå ur ett trossamfund för att berättigas försörjningsstöd så är det fel. Utskottet konstaterar att det för utskottet saknas dokumenterade exempel då detta har hänt.

Utskottet ifrågasätter att socialtjänsten har rätt att föreslå ett utträde, med hänvisning till religionsfriheten som beskrivs i både Regeringsformen och Europakonventionen. Om någon villkorar ett offentligt stöd med att personen träder ut ur ett trossamfund är det viktigt att en rättslig prövning görs.

Många av dem som tar emot försörjningsstöd lever i en utsatt situation och har begränsad möjlighet att själva ifrågasätta myndigheter eller driva frågor rättsligt och kan då behöva stöd. Då utskottet inte har några konkreta exempel att lyfta fram menar utskottet att det inte är rätt väg att gå att föra samtal med Sveriges kommuner och regioner.

Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutet att föreslå avslag på motion 2026:12. Motionären sätter fingret på ett förhållande som är oacceptabelt oavsett hur utbrett det är. En framställan från Svenska kyrkan till Sveriges kommuner och regioner är ett första steg.

Elisabeth Sandlund

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för eget bifallsyrkande.

Lena Sjögren

Reservation 3

Jag reserverar mig till förmån för motionen.

Ylva Bergstedt Johansson

Reservation 4

Jag reserverar mig till förmån för motionen.

Jag reserverar mig mot utskottsmajoritetens beslut att föreslå avslag på motion 2026:12 i detta betänkande. Motionären framför ett problem som hon har uppmärksammat från flera håll, nämligen att socialtjänsten har uppmanat personer att avsluta sitt medlemskap i Svenska kyrkan för att vara berättigade till kommunala insatser.

Även om det är svårt att bedöma hur utbrett detta är, så är ett fall ett för mycket. Av den anledningen anser jag att motionen borde ha bifallits.

Olov Lindquist

Särskild mening

Jag vill som ersättare i samhälls- och kulturutskottet uttrycka mitt stöd för motion 2026:12 om kyrkotillhörighet och försörjningsstöd.

Försörjningsstöd ska utgå från människors ekonomiska situation och behov. Kyrkotillhörighet ska inte vara en faktor som påverkar en människas rätt till det stöd hon eller han har behov av för att klara sin försörjning.

Svenska kyrkan har ett viktigt diakonalt uppdrag att stå på människans sida, särskilt när människor befinner sig i ekonomisk och social utsatthet. Det är därför angeläget att Svenska kyrkan uppmärksammar och motverkar ordningar som riskerar att missgynna människor på grund av deras kyrkotillhörighet.

Jag stödjer därför motionens intention att kyrkostyrelsen för dialog med SKR i syfte att säkerställa att medlemskap i Svenska kyrkan inte påverkar möjligheten att få försörjningsstöd.

Göran Larsson

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:4**

Lära och diakonal självständighet

Sammanfattning

Utskottet känner stort förtroende för kompetensen hos dem som arbetar med diakoni i Svenska kyrkan. Därmed föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2026:16, som ser risker med att externa samarbetspartner kan ha egna agendor som utgör en risk för kyrkans lära, diakonala självständighet och långsiktiga oberoende.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:16, punkt 1,
2. avslå motion 2026:16, punkt 2.

Motionens förslag

**Motion 2026:16 av Petter Nilsson och Robert Fredriksson,
Lära och diakonal självständighet**

1. utreda och för kyrkomötet redovisa riskerna med samarbeten för Svenska kyrkans lära, diakonala självständighet och långsiktiga oberoende,
2. ta fram förslag på hur församlingar kan prioritera och utveckla partnerskap så att evangelisk och relationell diakoni inte förskjuts till förmån för strukturella, politiska eller andra utomkyrkliga agendor.

Bakgrund

Kyrkoordningen konstaterar att församlingen ska utöva diakoni:

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. (2 kap. 1 § kyrkoordningen)

Varje lokal enhet väljer, med stiftets tillsyn, hur den utformar sin diakoni. Det finns alltså inga gemensamma riktlinjer som omfattar hela Svenska kyrkans diakoni.

Diakonin blev en del av församlingens grundläggande uppgift år 2000, men även innan dess utgjorde den en del av församlingarnas arbete. Om utövandet av diakoni skriver biskopsmötet i Ett biskopsbrev om diakoni (2015) att ”diakoni uttrycker kristen tro genom kärlek, omsorg och solidaritet med medmänniskor och med hela skapelsen”. (sidan 14)

Utifrån berättelsen om den barmhärtige samariern (Lukas 10:25–37) skriver de också att kärleken och omsorgen sträcker sig över religionsgränserna.

Förhållningssätt och verksamheter

Enligt biskopsbrevet utövas diakoni på två sätt – dels genom ett förhållningssätt, dels med diakonala verksamheter.

Ett diakonalt förhållningssätt ska genomsyra församlingen, med respektfulla och omsorgsfulla relationer.

En diakonal verksamhet kan utgöras av allt från ett språkkafé till fritids- och helgverksamheter eller en arbetsmarknadsinsats. En verksamhet kan bedrivas av församlingen själv, men biskopsmötet uppmanar också tydligt till samverkan med andra. Samverkan kan ske med till exempel en myndighet eller en diakonal organisation.

Om en myndighet, till exempel kommunen, är uppdragsgivare finansieras verksamheten helt eller delvis med offentliga medel. Församlingens motiv måste då ändå vara diakonalt, men kommunen styr hur arbetet utförs.

Biskopsmötet uttrycker att församlingen ibland kan fungera som en plattform för gränsöverskridande och samordnade insatser för en viss målgrupp:

För människor som av olika skäl har svårt att närma sig myndighetsverige kan församlingen vara en resurs som kompletterar socialtjänsten. I första hand bör dock församlingen ge kunskap och vägledning så att den som har rätt till stöd i vårt samhälles välfärdssystem också hittar vägar för att få tillgång till det stödet.

Partnerskap med gemensamma mål

Idéburet offentligt partnerskap, IOP, är en samverkansform mellan offentlig sektor och idéburna organisationer. Det beskrivs av Ideella Sverige, tidigare Forum – idéburna organisationer med social inriktning:

Ett IOP bygger på att parterna arbetar mot ett gemensamt samhällsnyttigt mål och bidrar med olika resurser, kunskap och erfarenheter. Samverkan sker som partnerskap mellan jämbördiga aktörer, snarare än i en beställare-utförarrelation.

(www.ideellasverige.se/ideburet-offentligt-partnerskap)

Ett exempel där samverkansformen IOP har använts är i arbetet med Pelikanen i Stenungssund. Det är ett stödcentrum för barn och unga som lever med eller har erfarenhet av missbruk, psykisk ohälsa och våld i nära relationer. Verksamheten drivs av pastoratet och kommunen. Genom partnerskapet förenas kyrkans diakonala engagemang med kommunens förebyggande sociala arbete.

Stöd i arbetet med externa medel

En församling som överväger att arbeta diakonalt med externa medel kan få vägledning i materialet Vägledning för diakoni (Arguments förlag, 2020, eller som pdf på intranätet Komet), framtaget av kyrkokansliet.

Biskopsbrevet om diakoni uttrycker att diakonin tar sig olika uttryck i olika tider, beroende på vilka behov som finns i samhället: "För sjuttiofem år sedan var församlingsdiakoni ofta lika med hemsjukvård." ... "När nya behov uppstår och församlingsdiakonin ger sig ut på nya vägar är de sällan upptrampade. Församlingarna får pröva sig fram." (sidan 32)

Tidigare beslut i kyrkomötet

I motion 2024:32, Riktlinjer för församlingsdiakoni, efterfrågades riktlinjer för Svenska kyrkans diakonala arbete. Tillsyns- och uppdragsutskottet föreslog i betänkande TU 2024:2 kyrkomötet att avslå motionen, då det enligt kyrkoordningen är stiftens uppgift att främja och ha tillsyn över församlingens liv. Som ett redskap i det lokala arbetet med diakoni rekommenderades församlingarna i stället att använda *Ett biskopsbrev om diakoni* (biskopsmötet 2015).

I motion 2013:3 föreslog motionären kyrkomötet att infoga en specifik förklaring av diakoni i kyrkoordningen. Organisationsutskottet föreslog i sitt betänkande O 2013:3 ett avslag på motionen, bland annat för att den detaljerade beskrivningen riskerar att omöjliggöra mångfalden av lokala gestaltningar.

Kyrkomötet avslag på båda motionerna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:16.
--

Motion 2026:16 ser risker med att Svenska kyrkan samarbetar med andra aktörer i det diakonala arbetet. Motionärerna menar att dessa aktörer kan ha egna agendor som påverkar kyrkans lära, diakonala självständighet och långsiktiga oberoende. Motionärerna föreslår därför att kyrkostyrelsen utreder och redovisar riskerna.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen då utskottet litar på kompetensen hos dem som arbetar med diakoni. För att nå framgång i det diakonala arbetet kan det dessutom vara avgörande att samarbeta med andra goda krafter i samhället.

I övrigt hänvisar utskottet till bakgrundsbeskrivningen och påminner om att diakonin är församlingens ansvar, under stiftens tillsyn.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna

SK 2026:4

Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för eget bifallsyrkande.

Lena Sjögren

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:5**

Lär av Katolska kyrkans tillväxt

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:19, Lär av katolska kyrkans tillväxt, med förslaget att analysera vad Svenska kyrkan kan lära av katolska kyrkans medlemsutveckling i Sverige. Utskottet bejakar intentionen att öka Svenska kyrkans medlemsantal, men konstaterar samtidigt att ett löpande forsknings- och analysarbete kring medlemsutveckling redan pågår.

Utskottet tar också fasta på det svar på motion 2026:19 som inkommit från De Ungas Kyrkomöte, och som uppmanar Svenska kyrkan att tala tydligare om tro, Jesus Kristus och vad den kristna tron innebär i människors vardag. Utskottet föreslår med detta att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:19, punkt 1,
2. avslå motion 2026:19, punkt 2,
3. avslå motion 2026:19, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2026:19, av Daniel Engström, Lär av Katolska kyrkans tillväxt

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. initiera ett nationellt projekt där man analysera vad Svenska kyrkan kan lära av Katolska kyrkans medlemsutveckling i Sverige,
2. en redovisning av projektet ska ge förslag på hur Svenska kyrkan kan stärka sin kristna, evangelisk-lutherska identitet för att locka nya medlemmar,
3. redovisningen når stift och församlingarna/pastoraten.

Bakgrund

Sedan relationsändringen med staten år 2000 har Svenska kyrkans medlemstal varje år sjunkit. År 2000 var andelen kyrkotillhöriga i Sverige 82,9 procent. 2025 var siffran 50,7 procent.

Kyrkokansliet i Uppsala följer genom Forsknings- och analysenheten löpande medlemsutvecklingen. Det sker genom insamling av statistik och framtagande av analyser, rapporter och publikationer. Ett område som kontinuerligt granskas är orsaker till in- och utträden i Svenska kyrkan.

Kyrkbussen

Kyrkokansliet genomför varje år en enkätundersökning hos allmänheten, den så kallade Kyrkbussen. Genom analysföretaget Norstat tillfrågas 5 000 slumpvis utvalda svenskar, både medlemmar och icke-medlemmar från 16 år och uppåt, om sitt förhållande till kristen tro och till Svenska kyrkan.

Frågorna berör bland annat orsaker till varför man vill vara medlem i Svenska kyrkan, men också till varför man valt att lämna sitt medlemskap.

Rapporter och prognoser

Rapporten *Medlemmar i rörelse* (Bromander och Jonsson 2018) är en fördjupad studie om in- och utträden i Svenska kyrkan som bekräftar bilden av att den vanligaste orsaken till att lämna sitt medlemskap är avsaknad av gudstro. Flera personer som intervjuas i rapporten uttrycker uppskattning för kyrkans verksamhet, men då man inte upplever sig dela kyrkans tro ses det som mest rakryggat och konsekvent att gå ur.

Rapporten identifierar också ett antal skäl till inträden. Här nämns bland annat omvälvande existentiella situationer och positiva möten med personer verksamma inom Svenska kyrkan och att man, trots avsaknad av gudstro, vill vara med och stödja det som uppfattas som ett gott arbete.

Studien ger flera exempel på personer som gått in i och ut ur kyrkan flera gånger. Den genomsnittliga tiden mellan utträde och återinträde är sju år. Det innebär, skriver rapportförfattarna, att varje utträde också är ett potentiellt återinträde.

Kyrkokansliet tar också fram prognoser över förväntad medlemsutveckling i ett längre tidsperspektiv. Under 2000-talet har sådana prognoser tagits fram 2013, 2014 och 2018, samt den senaste 2025. En prognos från 2025 (Bromander: *Svenska kyrkans medlemmar 2023–2051*) visar att 34 procent av svenskarna är medlemmar i Svenska kyrkan 2051.

Den främsta orsaken till den förväntade minskningen är den så kallade generationsväxlingen – att det är fler medlemmar som avlider än som tillkommer genom dopet. Att nå unga människor och unga familjer kommer därför enligt prognosen att vara en nyckel om Svenska kyrkan vill bromsa den förväntade utvecklingen.

Fler inträden och färre utträden

De senaste åren har en tydlig ökning av antalet inträden skett i Svenska kyrkan och en lika tydlig minskning av antalet utträden. 2025 valde drygt 20 000 personer att aktivt inträda i Svenska kyrkan, vilket är den högsta siffran under 2000-talet.

Samma år valde knappt 50 000 att utträda. Det är den lägsta siffran under ett kyrkovalsår under 2000-talet. Preliminär statistik för 2026 visar att trenden med ökade inträden och minskade utträden håller i sig.

I publikationen *Nyckeln till Svenska kyrkan 2025* finns en mer utförlig skrivning kring det ökade antalet inträden (Kapitel 6, Sandberg).

Antalet konfirmerade i Svenska kyrkan ökade 2025 för tredje året i rad. Detta kan enligt forskare på kyrkokansliet inte enbart tillskrivas en återhämtning efter pandemin, utan utgör ett trendbrott.

Medlemsutveckling i Katolska kyrkan

Katolska kyrkan i Sverige växte mellan 2015 och 2025 från drygt 113 000 till drygt 130 000 medlemmar. Som främsta orsak till ökningen ser kyrkan invandrare och flyktingar som kommit till Sverige från katolska länder.

Varje år tar också kyrkan emot runt 100 konvertiter. 2025 var bilden hos församlingar i landet att påtagligt fler än tidigare år sökte till en så kallad konvertitkurs. Slutliga siffror är dock inte publicerade än. Processen att konvertera tar 1–2 år och enligt kyrkan är det inte alla som fullföljer den.

Katolska kyrkan i Sverige har inte gjort något särskilt strategiskt arbete för att nå nya medlemmar och ökningen av antalet medlemmar är enligt kyrkan inte resultatet av någon medveten insats. Arbetet i församlingarna har pågått som tidigare. Bakom utvecklingen ser kyrkan sådant som också medier har lyft fram, som ett allmänt ökat intresse för andlighet och religion i samhället och som också avspeglas i andra samfund.

Samverkan med Katolska kyrkan

Svenska kyrkan har i dag sin främsta kontaktyta gentemot den katolska kyrkan i Sverige genom samarbetet inom Sveriges kristna råd (SKR). Här träffas samordnarna inom de 27 kyrkofamiljerna regelbundet för information och överläggningar. SKR är också mötesplats för landets kyrkoledare som regelbundet möts i olika samlingar.

På sin webbplats beskriver SKR sitt uppdrag:

Till Sveriges kristna råd kommer varje kyrka med sin speciella identitet och sina egna erfarenheter för att söka, uttrycka och fördjupa den kristna enheten, dela erfarenheter och tillsammans visa omvärlden på den tro som förenar och utmanar. Som kyrkorna tillsammans är Sveriges kristna råd en gemensam resurs för kyrkorna. Samtidigt stöder Sveriges kristna råd kyrkorna i att vara resurser för varandra i centrala uppgifter som teologisk reflektion, ekumeniskt vittnesbörd, diakoni och socialt ansvar. Sveriges kristna råd har också en uppgift i att samla kyrkorna för att tala med gemensam röst i viktiga samhällsfrågor.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om Svenska kyrkans medlemsutveckling har behandlats vid flera tidigare kyrkomöten under 2000-talet.

2013 års kyrkomöte behandlade motion 2013:5 om att tillsätta en framtidskommision. Kyrkolivsutskottet delade i sitt betänkande (K1 2013:12) motionärens uppfattning att det är viktigt att diskutera framtidsfrågorna för att se vilka strategiska vägval Svenska kyrkan ska göra, men menade att det arbete som motionären efterfrågar redan pågår och föreslog därför avslag. Kyrkomötet följde utskottets förslag. Utifrån liknande motiveringar i behandlande utskott – att ett sådant arbete redan pågår – har kyrkomötena 2017, 2021 och 2022 avslagit motioner (2017:2, 2021:7 och 2022:57)

som på olika sätt velat utreda orsakerna till att Svenska kyrkan tappar medlemmar. Däremot biföll kyrkomötet 2017 motion 2017:117 om att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer. Kyrkolivsutskottet föreslog i sitt betänkande Kl 2017:1 avslag på motionen med motiveringen att frågor om strategier för medlemsutveckling bör ligga hos församlingarna och inte på nationell nivå, men kyrkomötet gick alltså emot utskottet och biföll motionen.

Ett kyrkomötesuppdrag utifrån denna och andra motioner pågick 2022–2024 och omfattade bland annat en dopkampanj, ett varumärkesarbete och utvecklandet av ett digitalt system för att stödja församlingarnas kommunikation med sina medlemmar. Det sistnämnda, så kallade medlemskommunikationsprojektet, kom att ingå som en del av kyrkostyrelsens färdplan för samverkan och digitalisering, som fastställdes av kyrkomötet 2021. Under 2025 var en första version av ett digitalt system för medlemskommunikation färdigt.

Kyrkostyrelsen återrapporerade kyrkomötesuppdrag från 2017 om medlemsutvecklingsstrategi till kyrkomötet 2025 och förklarade uppdraget avslutat med att medlemskommunikationsprojektet fortsätter inom ramen för färdplanen för samverkan och digitalisering.

Mot bakgrund av bland annat frågor om säkerhet och ekonomi beslutade kyrkomötet 2025 att pausa medlemskommunikationsprojektet. Detta efter att ha bifallit motion 2025:72, punkt 1, om att pausa projektet och uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med en närmare redogörelse för förslaget till systemstöd och administrativ hantering liksom med en bedömning av kortsiktiga och långsiktiga kostnader för nationell nivå och för deltagande stift och församlingar. För närvarande ligger projektet vilande.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:19.

Utskottet vill framhålla att motionens intention att öka Svenska kyrkans medlemstal är god. Samtidigt konstaterar utskottet att det pågår ett löpande arbete med forskning och analys kring medlemsutvecklingen i Svenska kyrkan och att det inte behövs ytterligare uppdrag inom området.

Utskottet noterar med glädje den tillströmning av unga vuxna och konfirmander som skett även till Svenska kyrkan de senaste åren och betonar vikten av att dessa tas emot och välkomnas på ett bra sätt.

Utskottet tar också fasta på det svar på motion 2026:19 som kommit från De Ungas Kyrkomöte. I sitt svar uppmanar De Ungas Kyrkomöte Svenska kyrkan att tala tydligare om tro, Jesus Kristus och vad den kristna tron innebär i människors vardag.

Utskottet vill vidare lyfta att det finns fördjupande sociologisk och pastoralteologisk forskning kring vilka faktorer som ligger bakom kyrklig tillväxt i ett längre tidsperspektiv och att det finns anledning att tydligare uppmärksamma denna forskning.

Med detta i beaktande föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2026:19.

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Martin Larsson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för eget bifallsyrkande.

Lena Sjögren

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:6**

Personlig klädsel och religiös tillhörighetsmarkering

Sammanfattning

Svenska kyrkan tar tydligt ställning i frågan om religionsfrihet. Av den anledningen menar samhälls- och kulturutskottet att kyrkomötet i nuläget inte ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta ställning mot slöjförbud. Utskottet föreslår alltså ett avslag på motion 2026:24.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:24.

Motionens förslag

Motion 2026:24 av Lotta Hedström m.fl., Personlig klädsel och religiös tillhörighetsmarkering

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kraftfullt ta ställning mot slöjförbud.

Bakgrund

Förslag om slöjförbud

Under senare tid har riksdagspartier fört fram ståndpunkter och förslag om förbud mot att bära slöja (hijab) i förskolan och på lågstadiet, och burka och niqab i offentliga miljöer. Vissa ståndpunkter har också omfattat slöja på offentlig plats.

Lagar och konventioner om religionsfrihet

Svensk grundlag, Europakonventionen och FN:s konvention om medborgerliga rättigheter ger människor i Sverige rätten att utöva och manifestera sin religion.

Religionsfriheten omfattar en kärna och en yttre del:

- ♦ Kärnan handlar om rätten att ha, välja, behålla, ändra eller lämna en religion eller trosuppfattning. Kärnan får aldrig begränsas av staten.

- ♦ En yttre del handlar om att uttrycka och utöva sin tro, till exempel genom att delta i gudstjänster eller att använda religiösa kläder eller symboler. Under vissa förutsättningar kan den yttre delen begränsas genom en lag. Den lagen får dock aldrig vara diskriminerande genom att endast omfatta en religiös inriktning.

Svensk lag

I Regeringsformen i den svenska grundlagen beskrivs våra grundläggande fri- och rättigheter. En av dessa är religionsfriheten, som innebär en frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion.

Europakonventionen

Europakonventionen införlivades i svensk lag när Sverige gick med i EU. Det första stycket i artikel 9, Tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet, handlar om kärnan och det andra stycket handlar om den yttre delen:

Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet; denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer.

Friheten att utöva sin religion eller tro får endast underkastas sådana begränsningar som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den allmänna säkerheten, till skydd för allmän ordning, hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter.

FN:s konvention om medborgerliga rättigheter

Sverige ratificerade FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter 1971. Därmed har staten åtagit sig att följa konventionen och säkerställa att svensk lag är i enlighet med den.

De två första styckena i artikel 18 handlar om kärnan. Om den yttre delen, som kan begränsas, handlar det tredje stycket. Det fjärde stycket handlar om staters skyldighet att respektera föräldrars och förmyndares frihet att föra vidare sin religion eller trosuppfattning till sina barn.

1. Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att bekänna sig till eller anta en religion eller en trosuppfattning efter eget val och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom gudstjänst, iakttagande av religiösa sedvänjor, andaktsutövning eller undervisning.

2. Ingen får utsättas för tvång som kan inskränka hans eller hennes frihet att bekänna sig till eller anta en religion eller en trosuppfattning efter eget val.

3. Friheten att utöva sin religion eller trosuppfattning får endast underkastas de inskränkningar som är angivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten, ordningen, folkhälsan eller sedligheten eller andras grundläggande rättigheter och friheter.

4. Konventionsstaterna förpliktar sig att respektera föräldrars och, i förekommande fall, förmyndares frihet att tillförsäkra sina barn sådan religiös och moralisk bildning som stämmer överens med deras egen övertygelse.

SK 2026:6

Exempel på hur lagen och konventionerna tillämpas

Två exempel nedan kan beskriva när religionsfriheten får, eller inte får, inskränkas.

Exempel 1: Under coronapandemin infördes lagar och förordningar för att stävja smittspridning. Från 29 mars 2020 fick högst 50 personer delta i allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Under en period längre fram fick endast åtta personer delta vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Därmed begränsades religionsfriheten. I förvaltningsdomstolen bedömdes att begränsningen var proportionerlig med hänvisning till undantaget för skydd av hälsa.

Exempel 2: Skurups kommun ville 2020 införa ett slöjförbud i kommunens skolor. Kommunen ansåg att

- ♦ Europadomstolen gett stater rätt att förbjuda slöjor på skolor.
- ♦ det är svårt att förena bärandet av huvudsjal med synen på jämlikhet mellan könen.
- ♦ förbudet var förenlighet med skollagen 1 kap. 6 § som säger att ”Utbildningen vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell”.

Kommunen fick backa från beslutet, då ett sådant förbud måste relatera till en specifik lag och denna lag måste utgå från likabehandlingsprincipen, det vill säga ett generellt förbud av alla religiösa symboler.

Ställningstaganden

Svenska kyrkan har inte gjort något officiellt uttalande i frågan om ett förbud mot att använda slöja. Svensk kyrkan tar ställning i olika frågor tillsammans med andra kyrkor.

I Lutherska världsförbundets (LVF) skrift Kyrkan i det offentliga rummet (2014) betonas att det är Guds engagemang i världen som är grunden för kyrkans roll i samhället. Kyrkan är engagerad i det offentliga rummet bland annat genom att verka för rättvisa och självbestämmande.

Vårt mål som kristna är att göra alla områden i det offentliga rummet fritt tillgängliga för alla, utan att på något sätt göra skillnad på hudfärg, kast, religion eller kön. (Kyrkan i det offentliga rummet, sidan 15)

LVF pekar alltså på att kyrkan har teologiska skäl att värna religionsfriheten.

Borgågemenskapen är en kyrkogemenskap med ett antal lutherska och anglikanska kyrkor. Kyrkorna i gemenskapen är överens om att ”Det kristna åtagandet att älska nästan och söka rättvisa för alla människor leder oss till att bekräfta vikten av trosfrihet inom varje samhälle. [- - -] Vi bör vara särskilt måna om rätten för minoritetsgrupper inom våra samhällen.” (punkt 11 i Riktlinjer för möten med andra religioner för kyrkorna inom Borgågemenskapen, 2003).

Charta Ecumenica består av ett dokument med riktlinjer för samarbete och samtal mellan katoliker, protestanter och ortodoxa i Europa. I dokumentet står att ”Vi förbinder oss att motverka fientlighet och fördomar mot islam i kyrka och samhälle, samt diskriminering av muslimer, både på institutionell och individuell nivå”. (punkt 9 i det reviderade dokument som antogs 2025)

Tidigare ärenden i kyrkomötet

De demokratiska rättigheter lyftes fram under det tematiska kyrkomötet 2024, då kyrkomötet antog ett uttalande om kyrkans roll i det offentliga rummet i skrivelse KmSkr 2024:11. I sex punkter satte kyrkomötet riktningen för en kyrka som är en tydlig och aktiv aktör i civilsamhället. Punkterna 2 och 5:

2. Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling.

5. Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. Delaktighet förutsätter möjlighet till utbildning och folkbildning. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.

I motion 2024:51, Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle, föreslog motionärerna att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att stärka det nationella arbetet för religionsfrihet, bland annat genom folkbildning och opinionsbildning.

Motionen framhåller att Svenska kyrkan är det i särklass största samfundet i Sverige. Därmed har Svenska kyrkan ett ansvar för att opinionsbilda för allas rättigheter och vara beredd att försvara dessa rättigheter när de hotas.

Ekumenikutskottets höll i betänkande EU 2024:7 med motionären och konstaterade att

religionsfrihet är en rättighet som har sin grund i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Det handlar om att människor ska ha frihet till religion, frihet från religion och frihet att kunna välja religion. Svenska kyrkan som majoritetssamfund har ett särskilt ansvar för att friheten för minoritetsreligioner upprätthålls.

Kyrkomötet biföll motionen.

I motion 2016:87 föreslog motionären kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:24.

Betänkandet behandlar motion 2026:24, som föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att kraftfullt ta ställning mot slöjförbud.

Religionsfriheten ska hållas högt, menar utskottet. Rätten att få bära slöja eller andra religiösa tillhörighetsmarkeringar behöver därför bevakas.

Vid det tematiska kyrkomötet 2024, gjorde kyrkomötet ett uttalande i sex punkter. I uttalandet tar Svenska kyrkan tydlig ställning för religionsfriheten. Utskottet föreslår därför ett avslag av motionen. Dock – om det framöver förs fram ett skarpt lagförslag i riksdagen om ett förbud mot att bära slöja kan motionärens uppmaning åter lyftas.

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Johanna Svärd, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Johanna Svärd, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Annelie Englén, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag vill som ersättare i samhälls- och kulturutskottet särskilt understryka vikten av motion 2026:24. Religionsfriheten och varje människas rätt att själv bestämma över sin person, sin klädsel och sina religiösa uttryck är grundläggande värden i ett demokratiskt och öppet samhälle.

Svenska kyrkan bör stå upp för människors rätt att fritt uttrycka sin religiösa och kulturella tillhörighet och samtidigt värna jämställdhet, människovärde och individens frihet. Begränsningar av denna frihet bör endast kunna motiveras av tydliga och konkreta säkerhets- eller andra tungt vägande samhällsskäl.

Jag anser därför att motionens grundläggande ställningstagande mot slöjförbud är angeläget och ligger väl i linje med Svenska kyrkans ansvar för religionsfrihet, mänskliga rättigheter och alla människors lika värde.

Göran Larsson

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:7**

Hub för en kyrka mitt i samhället

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2026:29, som föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att inrätta en hubb på nationell nivå. Den ska stötta församlingar och stift, bland annat genom att följa lagstiftningen och bevaka möjligheter till finansiering av välfärdsuppgifter.

Utskottet har inför beredningen av ärendet haft besök av kyrkokansliet. Utskottet ser att det finns ett behov av kunskap och utbyte av erfarenheter, men menar att detta redan finns. Därför är det framför allt den befintliga kunskapen som behöver få spridning. Utskottet anser att det är olämpligt att inrätta ett nytt organ på nationell nivå och påminner om att det ligger i stiftens uppdrag att stötta församlingarna i detta arbete.

Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:29, punkt 1,
2. avslå motion 2026:29, punkt 2
3. avslå motion 2026:29, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2026:29 av Fredrick Federley, Hub för en kyrka mitt i samhället

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. inrätta ett nationellt uppdrag inom Svenska kyrkan med syfte att utveckla en samordnande funktion ("hub") som understödjer församlingar och stift samt främjar social innovation och samverkan för att möta komplexa samhällsutmaningar, genom att
 - ♦ följa och analysera relevant lagstiftning, myndighetsskrivelser, regleringsbrev och nationella reformer,
 - ♦ bevaka och sprida information om statliga och andra offentliga finansieringsmöjligheter för församlingsnära/samhällsnära välfärdsuppgifter,
 - ♦ stödja församlingar och stift i att söka och förvalta medel för diakonalt och samhällsbyggande arbete, såsom insatser för existentiell hälsa, arbetslöshet, integration och social sammanhållning (stärka tillit och demokrati),

2. utreda hur ett sådant nationellt uppdrag kan organiseras så att det i första hand stärker lokal församlingsutveckling och stiftens pastorala och diakonala ansvar,
3. utreda var en sådan samordnande funktion geografiskt och organisatoriskt bäst kan placeras, med beaktande av närhet till civilsamhälle, myndigheter, akademi och institutionell erfarenhet.

Bakgrund

Hub – ett begrepp hämtat från engelskan

Ordet hub är engelska och kan översättas till svenska med ordet nav – det vill säga den centrala delen i ett hjul där ekrarna möts. Ordet hub, eller hubb, finns inte upptaget i Svenska Akademiens ordlista eller ordböcker. Däremot används ordet, bland annat inom FN. AI-verktyget Copilot förklarar att när organisationer använder ordet hubb signalerar de till exempel att hubben är

- ◆ en samlingspunkt
- ◆ en knutpunkt för samarbete
- ◆ en plats där resurser och kunskap möts
- ◆ ett nav som skapar aktivitet och utveckling.

Diakoni – en uppgift för församlingen

Diakoni utgör, tillsammans med gudstjänst, undervisning och mission församlingens grundläggande uppgift. Detta är reglerat i 2 kap. 1 § kyrkoordningen. I praktiken väljer sedan församlingen, med stiftets tillsyn, hur den utformar sin diakoni bland annat i sin församlingsinstruktion.

Församlingen får bland annat vägledning i

- ◆ *Ett biskopsbrev om diakoni* (biskopsmötet, 2015)
- ◆ *Vägledning för diakoni* (Argument förlag, 2020, eller som pdf på intranätet Kornet)
- ◆ webbsidor på www.svenskakyrkan.se/förtroendevald om näringsverksamhet
- ◆ webbplatsen Utforska diakoni, som togs fram inom ramen för kyrkomötesuppdraget Diakonins kunskap.

Det finns också nätverk som samlar diakoner och kunskap om diakoni, samt sidor om diakoni på intranätet Kornet.

Diakonin verkar för rättvisa

I diakonin verkar församlingen för omsorg och rättvisa åt människor i socialt och existentiellt utsatta situationer. Det gör församlingen genom att stötta människor med till exempel samtal och hembesök, men också genom verksamheter och genom att vara röst för och tillsammans med människor i utsatta situationer.

När diakonin bedriver en verksamhet kan den bidra till att lösa problem som finns i samhället. En verksamhet kan vara att till exempel bjuda in till ett språkkafé i församlingen, men det kan också vara att bedriva en arbetsmarknadsinsats på uppdrag av en kommun, eller starta ett arbetsintegrerande socialt företag som ska finansiera sig själv utan att belasta kyrkoavgiften.

Diakonin har också en profetisk uppgift. Den ska identifiera orättvisor och missförhållanden och uppmärksamma beslutsfattare på detta. Profetisk diakoni kan vara att till exempel genom ett offentligt uttalande i samhället ge en röst åt utsatta människor – hur verkligheten ser ut och hur den skulle kunna vara på ett bättre sätt. I Ett biskopsbrev om diakoni citerar biskopsmötet Isabel Apawo Phiri och Kim Donsung, i *Called to be a diaconal community* (*The Ecumenical Review* 66.3, oktober 2014, sidan 263 f.):

Eftersom kyrkorna är bärare av en förvandling och ett helande som Gud ger allt sitt folk och hela skapelsen måste diakoni vara profetisk. Tjänst, följeslagarskap och påverkansarbete kan därför inte skiljas åt.

Kyrkan i det offentliga rummet

Kyrkomötet gjorde ett uttalande vid det tematiska kyrkomötet 2024, Kyrkan i det offentliga rummet. (KmSkr 2024:11) Den sjätte av punkterna i uttalandet lyder:

6. Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynthet, tålamod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt. Det ska bland annat innefatta:

- a) analys av samhällsutmaningar utifrån ett delaktighetsperspektiv
- b) främjande av tillitsfulla relationer
- c) utmanande av orättvisor
- d) upptäckande av hoppets tecken
- e) förbättrade livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet.

Stiften och nationell nivå ska ge stöd

Nationell nivå ska, enligt kyrkoordningen, ge stöd till stiften. Stiften ska i sin tur främja församlingarnas arbete med den grundläggande uppgiften.

Tillägg i kyrkoordningen från 2026

Utredningen *Kroka arm. Om ökad stiftssamverkan*. publicerades 2024 (Svenska kyrkans utredningar 2024:1). Den visade att i en tid då stiftens ekonomi blir allt mer ansträngd behöver stiften samverka och dela resurser. Utredningen ansåg dock att kyrkoordningen inte uppmuntrade till denna samverkan och föreslog därför justeringar i den.

Utredningen föreslog också ett tillägg om ett utvidgat mandat för kyrkostyrelsen att bistå stiften med stöd även i uppgifter som stiften ansvarar för.

Utredningens förslag togs upp i kyrkostyrelsens skrivelse 2025:5. Kyrkomötet biföll förslaget och tilläggen i kyrkoordningen trädde i kraft 1 januari 2026.

Tillägg, 6 kap. 4 a § kyrkoordningen:

Stiftet ska vid fullgörandet av sitt uppdrag beakta möjligheterna till samverkan med andra stift. Stiftet får med beaktande av sitt uppdrag även tillhandahålla stöd till andra stift.

Tillägg, den andra meningen i 10 kap. 4 § kyrkoordningen:

Kyrkostyrelsen får på uppdrag av en församling, ett pastorat, en kyrklig samfällighet för särskilda uppgifter eller ett stift tillhandahålla administrativa tjänster till en sådan enhet. Kyrkostyrelsen får på uppdrag av ett stift tillhandahålla stöd för genomförandet av stiftets uppdrag.

Om nationell nivå och området diakoni

Svenska kyrkans nationella nivå följer det som sker i samhället, till exempel sådant som rör utmaningar och lagstiftning. Kyrkostyrelsen svarar på remisser från regeringen och utgår då bland annat från erfarenheter från församlingarnas diakonala arbete och möten med människor.

Nationell nivå har också specialiserade handläggare inom området diakoni och dessa samverkar med stiftet, som i sin tur främjar församlingarnas arbete.

När staten tillgängliggör ekonomiska medel är det flera faktorer som avgör vem som kan ansöka om dem. En sådan faktor är utlysningens syfte, men också vilken förordning som styr vem som kan ansöka om medel.

Under de senaste åren har staten utlyst medel dels för att motverka ensamhet, dels för stöd till socialt särskilt utsatta. Det är möjligt för församlingarna att söka medlen för att förebygga ensamhet. Däremot kan endast den nationella nivån söka medlen till socialt särskilt utsatta.

2022 bedrev den nationella nivån ett projekt för att se över hantering av medel från extern part. Processerna för hanteringen av medel kartlades. Vidare utreddes möjligheten att skapa stödsystem för hantering av medel i allt från utlysning till utbetalning vid beviljad ansökan.

Förslagen som togs fram inom projektet implementerades inte av flera skäl. För det första eftersom processerna inte var enhetliga. För det andra eftersom risken fanns att Svenska kyrkan skulle styra sin verksamhet utifrån vilka områden det finns medel att söka och inte utifrån människors behov. Och för det tredje skulle uppsättning av stödet bli kostsam med tanke på den lilla omfattningen av nationella medel.

Detta är grunden i det rättighetsbaserade förhållningssättet som Svenska kyrkan har inom det diakonala området. Där är rättighetsbärandens perspektiv och erfarenhet viktiga som grund för att påverka och få skyldighetsbärare att uppfylla sina skyldigheter.

Social innovation

Social innovation handlar om att använda nytänkande lösningar på samhällsutmaningar. En definition av begreppet ges av Sveriges innovationsmyndighet Vinnova i *Social innovation i Sverige. Kartläggning av ekosystemet för social innovation*. (Felicia Gustafsson och Andreas Netz, Vinnova, 2018):

Sociala innovationer syftar till att aktivera, främja och utnyttja hela samhällets innovationspotential och genom nya sociala angreppssätt adressera samhällsbehov på bättre sätt än vad som hittills gjorts. Det kan vara nya varor, tjänster, metoder, affärsmodeller eller arbetssätt som genom nya sätt att tänka bidrar till ett inkluderande samhälle. De som berörs av ett problem involveras i formuleringen och lösningen av det. Den primära intentionen är samhällsnytta, det är inte enbart en (positiv) bieffekt.

Svenska kyrkan arbetar med social innovation i olika utsträckning på alla nivåer. Ett exempel är det pågående projektet Deltagardriven innovation i Mary, i samverkan mellan Västerås stift och Karlstads universitet. I styrgruppen är också Svenska kyrkans nationella nivå representerad.

Projektet identifierar vad som hindrar människor i arbetslöshet och ekonomisk utsatthet från att komma i arbete eller studier, uppnå god hälsa och inkluderas i lokalsamhället. Detta projekt finansieras med medel från Europeiska socialfonden, ESF.

Samarbeten mellan nivåer

Enligt kyrkoordningen har församlingar, stift och nationell nivå olika ansvar, inom sina respektive områden. Det är därför ovanligt med övergripande och gemensamma mål och strategier för hela Svenska kyrkan. Ett exempel är dock Svenska kyrkans färdplan för klimatet som förankrats genom stiftsstyrelserna.

Färdplanen består av en gemensam klimatstrategi och gemensamma mål, och den svarar på biskopsmötets uppmaningar i Ett biskopsbrev för klimatet (2019).

Arbetet är uppdelat i tre etapper, där nationell nivå och stiftet samverkar, för att stötta församlingarna. Fyra av landets stift – Linköpings, Göteborgs, Luleå och Stockholms – har därför blivit så kallade samverkansnoder. Med finansiering av kyrkostyrelsen har stiftet anställt specialister med uppdrag att stärka klimatarbetet i församlingarna i det egna och i närliggande stift.

(Se även under rubriken Tidigare beslut i kyrkomötet.)

Tidigare beslut i kyrkomötet

Även i tidigare kyrkomöten har motioner föreslagit samverkan mellan nivåerna i Svenska kyrkan, som ett stöd för församlingarna.

Lärande och undervisning

I motion 2022:31, Råd och institut för lärande och undervisning, föreslog motionären bland annat att ett råd skulle inrättas för Svenska kyrkans lärande och undervisning. Motionären motiverade förslaget med att det avslutade projektet Lärande och undervisning behövde följas upp. Motionären motiverade också sitt förslag med att stift och församlingar arbetade vidare med program för lärande och undervisning, men att nationell nivå behövde ta ansvar för samordning, systematik, långsiktighet, utvärdering och uppföljning.

Kyrkolivsutskottet bejakade intentionen i motionen, men hänvisade i sitt betänkande (K1 2022:5) till 10 kap. 5 § kyrkoordningen, som säger att kyrkostyrelsen själv styr över hur den vill organisera sitt arbete i detta avseende – kyrkomötet kan inte tillsätta ett råd som är underställt kyrkostyrelsen.

Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen, men att, med anledning av motionen, föreslå kyrkostyrelsen att tillsätta ett råd för lärande och undervisning. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Året därpå konstaterade kyrkostyrelsen i KsSkr 2023:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, att kyrkostyrelsen självständigt avgör frågan om inrättande av råd för att bereda frågor inom styrelsens ansvarsområde, vilket normalt sker i samband med en ny mandatperiod. 2024 slutrapporterade kyrkostyrelsen ärendet i sin skrivelse 2024:3. Kyrkostyrelsen skrev:

Det fortsatt angelägna främjandet av undervisning och lärande är primärt ett stiftsansvar. Därtill sker som alltid det viktigaste arbetet när det gäller undervisning och lärande i församlingarna.

Och:

Vid kyrkostyrelsens möte 18 december 2023 fattades beslut om att inte i nuläget tillsätta något råd för lärande och undervisning.

Sammanhållet klimatarbete

Vid kyrkomötet 2018 beslutade kyrkomötet om ett nationellt program.

I motion 2018:55, Nationellt täckande program för klimatstrategi, föreslog motionären att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att undersöka och ta fram former för ett nationellt program för en klimatstrategi.

I sitt betänkande, F 2018:1 Sammanhållet klimatarbete, ställde sig förvaltarens utskottet positivt till motionen och uttryckte en förhoppning om att ett gemensamt strategiskt klimatarbete skulle bidra till ökat engagemang i hela Svenska kyrkan. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag. Som en följd av kyrkomötets beslut antog kyrkostyrelsen 2019 Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:29.

Motionen föreslår att en hubb inrättas på nationell nivå, som stöttar församlingar och stift och främjar deras arbete med social innovation. En hubb skulle till exempel följa lagstiftningen och bevaka möjligheter till finansiering av välfärdsuppdrag.

Utskottet konstaterar att motionären har en god intention, som vittnar om en längtan efter hjälp. Utskottet anser dock att mycket av det arbete som skulle utföras av en hubb redan utförs i Svenska kyrkan idag. Efter en föredragning av handläggare på kyrkokansliet vill utskottet särskilt lyfta fram fyra exempel:

- ♦ Intranätet Kornet samlar information och stöd för bland annat församlingarnas arbete med diakoni. Kornet är tillgängligt för medarbetare, men också för förtroendevalda som har en e-postadress i Svenska kyrkan.
- ♦ Stiftsdiakonerna samlas regelbundet i ett nätverk där deltagarna delar kunskap och erfarenheter. I nätverket ingår även diakoner som är anställda på nationell nivå.
- ♦ Webbplatsen Utforska diakoni (www.svenskakyrkan.se/utforska-diakoni) finns till för att Svenska kyrkan ska ta tillvara och sprida kunskap om diakoni.
- ♦ Det finns existerande informella nätverk mellan församlingar för kunskapsöverföring och stöd.

Utskottet konstaterar att det är stiftens – inte nationell nivå – som har till uppgift att stötta församlingarna.

På ett principiellt plan är det olämpligt att inrätta ett nationellt organ, som dessutom är kostnadsdrivande. Utskottet anser att vad som behövs inte är en hubb utan bättre spridning om var det finns information och stöd.

Trots sin hållning till motionen bekräftar utskottet att det kan vara svårt och tidskrävande för en församling att ansöka om medel från en extern finansiär. Samtidigt är extern finansiering en alltmer nödvändig del av stifts och församlingars finansiering idag och i framtiden. En tänkbar möjlighet är att ett stift ansöker om extern finansiering och sedan redovisar för hur medlen har använts. Och att församlingar ges möjlighet att ansöka om dessa medel från stiftet.

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Johanna Svärd, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Johanna Svärd, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Annelie Englén, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Reservation till förmån för eget yrkande om att motion 2026:29 ska bifallas.

Karin Stierna

Särskild mening

Särskild mening till förmån för eget yrkande om att motion 2026:29 ska bifallas.

Vicktoria Bagi

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:8**

Skyddat boende för våldsutsatta

Sammanfattning

Kvinnojourernas skyddade boenden är viktiga och församlingar och inomkyrkliga organisationer kan ge stöd till kvinnojourerna och samarbeta med dem på det lokala planet. Detta är däremot inte en uppgift för nationell nivå. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2026:32 om att utreda hur Svenska kyrkan kan hjälpa och bistå de ideella kvinnojourernas skyddade boenden.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:32.

Motionens förslag

**Motion 2026:32 av Gunilla Zuleta och Eva Blomberg
Svensson, Skyddat boende för våldsutsatta**

Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan kan hjälpa och bistå de ideella kvinnojourernas skyddade boenden.

Bakgrund

Skyddat boende är en tillfällig boendeinsats för personer i behov av stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp.

Socialstyrelsen beslutade 2025 om nya föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2025:3) om skyddat boende. Författningen innehåller krav på kvalitet och säkerhet. Den riktar sig till alla som driver skyddat boende, som kommuner, ideella föreningar och privata bolag. Författningen ska bland annat bidra till att skyddade boenden håller god kvalitet och erbjuder en trygg och säker vistelse, samt att minska skillnader i kvaliteten mellan olika skyddade boenden.

Statskontoret har i rapporten *Uppföljning av reformen skyddat boende. Delrapport* (STK 2026:23) visat att barns rättigheter och rättssäkerhet har stärkts genom reformen, men att färre våldsutsatta vuxna och barn placeras i skyddat boende, trots att våldet inte verkar ha minskat. Skärpta krav har minskat antalet skyddade boenden. Reformen har gjort det svårare för oseriösa aktörer att verka, men har samtidigt lett till att många boenden, särskilt idéburna, har lagts ned. Både ideella och privata boenden

har minskat kraftigt – med 58 respektive 53 procent – efter att de nya föreskrifterna började gälla.

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Våld i nära relationer innefattar alla typer av våld – exempelvis fysiskt, psykiskt, ekonomiskt och sexuellt våld – och kännetecknas av att den utsatta har en nära relation till och ofta starka känslomässiga band till förövaren. Våld i nära relationer drabbar både kvinnor och män, men kvinnor utsätts i betydligt högre utsträckning. Sedan år 2000 har 13–17 kvinnor dödats av en partner varje år.

Enligt Nationellt centrum för kvinnofrid har ungefär tio procent av alla barn i Sverige upplevt våld i hemmet någon gång. Fem procent har gjort det ofta.

Diakonin öppnar för samarbeten

Det finns församlingar i Svenska kyrkan som har samarbetsavtal med kvinnojourer. Ett sådant samarbete kan rymmas inom församlingens diakonala verksamhet eller själavård.

Varje församling eller pastorat väljer, med stiftet som tillsyn, hur den utformar sin diakoni. Ett biskopsbrev om diakoni (2015) beskriver vad som är viktigt i diakonin. I biskopsbrevet uppmanar biskopsmötet församlingarna att samverka med andra. Samarbeten kan ske med till exempel myndigheter, diakoninstitutioner eller andra lokala aktörer.

Biskopsbrevet uttrycker också att diakonin tar sig olika uttryck i olika tider, beroende på vilka behov som finns i samhället: ”När nya behov uppstår och församlingsdiakonin ger sig ut på nya vägar är de sällan upptrampade. Församlingarna får pröva sig fram.” (Sidan 32)

Kunskapslyft om våld i nära relationer

Kyrkostyrelsen har under senare tid genomfört projektet Kunskapslyft våld i nära relationer. (Läs även under rubriken Tidigare beslut i kyrkomötet.)

Projektet har kartlagt kunskapsläget och tillgängliga metoder för att motverka våld i nära relationer, i samhället och i Svenska kyrkan. Utifrån kartläggningen och dialog med bland andra Jämställdhetsmyndigheten genomfördes en analys som visade att Svenska kyrkan har goda möjligheter att inom ramen för sitt grunduppdrag förebygga våld och stödja våldsutsatta.

Därefter har en webbutbildning tagits fram. Den publicerades 2024 och är tillgänglig för alla medarbetare i Svenska kyrkan. Utbildningen ger bland annat verktyg för att stödja och bemöta människor som är utsatta för våld i nära relationer genom att uppmärksamma tecken på våld, ställa frågor, ge ett gott bemötande, samverka med andra aktörer och hänvisa vidare till rätt stödinsatser. Utbildningen innehåller också stöd för samverkan, till exempel med kvinnojourer och skyddade boenden.

Två motioner rörde våld i nära relationer vid kyrkomötet 2020: 2020:12, Våld i nära relationer och 2020:25, Utbildningssatsning kring våld i nära relationer.

I ekonomiutskottets betänkande E 2020:1, Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin, håller utskottet med om att Svenska kyrkan kan och bör göra skillnad i det offentliga samtalet och för dem som är drabbade av våld i nära relationer. Likaså att det behövs utbildning och metoder för att Svenska kyrkan ska kunna arbeta med det. Utskottet föreslog kyrkomötet att bifalla motionerna, vilket kyrkomötet också beslutade.

Beslutet ledde fram till projektet Kunskapslyft våld i nära relationer, inklusive utbildningsinsatsen. Projektet beskrivs ovan, under rubriken Kunskapslyft om våld i nära relationer.

I motion 2011:77, Kyrkan bör samarbeta med kvinnojourer, föreslog motionären att kyrkostyrelsen skulle söka samarbete med kvinnojourers riksförbund kring mäns våld mot kvinnor, samt uppmuntra församlingar till öppen delaktighet. Kyrkolivsutskottet framhöll i betänkande KI 2011:12 att samarbete med kvinnojourer ska ske lokalt och därmed hör hemma på församlingsnivå. Kyrkolivsutskottet föreslog därför kyrkomötet att avslå motionen, vilket kyrkomötet gjorde.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:32.
--

Socialstyrelsen ställer sedan 2025 nya och skärpta krav på skyddade boenden. Det har fått till följd att antalet skyddade boenden har minskat.

Utskottet uppskattar intentionen i motion 2026:32. Utskottet menar dock att det inte är en fråga för nationell nivå, utan att det framför allt kan vara församlingarnas uppgift att bistå kvinnojourer på lokalplanet.

Utskottet konstaterar också att det också finns exempel på inomkyrkliga organisationer som ger stöd till kvinnojourer.

Till sist vill utskottet lyfta fram att nationell nivå, som en följd av ett tidigare kyrkomöte, har tagit fram en webbutbildning som bland annat ger medarbetare i Svenska kyrkan verktyg i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer. Utbildningen ger också stöd för samverkan med till exempel kvinnojourer och skyddade boenden.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna

SK 2026:8

Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet om avslag på motion 2026:32.

Annelie Englén

Särskild mening

När idéburna kvinnojourer och skyddade boenden tvingas stänga samtidigt som behovet av skydd består, behöver Svenska kyrkan undersöka hur den kan bidra till att kvinnojourernas viktiga arbete kan fortsätta.

Vicktoria Bagi

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:9**

Pilgrimsvandringar

Sammanfattning

Pilgrimsrörelsen verkar på lokal och regional nivå över hela Sverige.

En motion om pilgrimsvandring är därför inte en fråga för kyrkomötet, menar utskottet, som föreslår avslag på motion 2026:48 och förslaget om att kyrkostyrelsen ska utreda vilka roller Svenska kyrkans tre nivåer ska ha för att säkerställa att kyrkan får en stark roll i pilgrimsverksamheten.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:48.

Motionens förslag

Motion 2026:48 av Pether Nordin m.fl., Pilgrimsvandringar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilken roll Svenska kyrkans tre nivåer bör ha för att säkerställa att Svenska kyrkan får en tydlig och stark roll i den växande pilgrimsverksamheten.

Bakgrund

Pilgrimsvandring – en tusenårig historia

Kristna började pilgrimsvandra för över tusen år sedan. Efter ett uppehåll som varade länge efter reformationen i Sverige har det åter blivit populärt att pilgrimsvandra. Numera vandrar människor inte bara av religiösa skäl, utan också för att till exempel hitta lugn och tänka över livet.

Pilgrimsleder finns över hela Sverige. En pilgrimsled följer ofta en historiskt gammal väg och har ett heligt mål, till exempel en kyrka, en källa eller ett kloster. Det finns pilgrimsleder i stort sett i hela Sverige.

Allt fler pilgrimer

Svenska kyrkan är aktiv i pilgrimsrörelsen i Sverige på lokal nivå och stiftsnivå. Förutom i Pilgrim's Walk for Future och bekostandet av en konferens då stiftet träffas (läs om dessa längre ner) bedrivs inget pilgrimsarbete på nationell nivå.

Det förs ingen gemensam statistik över antalet pilgrimer eller arrangerade vandringar. Däremot vittnar till exempel Pilgrimscentrum i Vadstena, som drivs av Linköpings stift, om att man ser en ökad bredd av pilgrimer, sett till ålder, kön och svenskar respektive utländska turister.

Samverkan i arbetet med pilgrimsvandring

Arbetet med pilgrimsvandringar ser olika ut i olika församlingar, pastorat och stift. Ibland finns engagemanget mest på lokal nivå, ibland på stiftsnivå. Det finns församlingar med pilgrimsverksamhet som inte samverkar med andra och det finns de som samverkar. Exempel:

- ♦ Flera församlingar samarbetar om vandringar på en led som löper genom församlingarna.
- ♦ Ett pilgrimscentrum kan drivas av stift eller församling, eller av stift och församling eller pastorat tillsammans.
- ♦ Stift ordnar nätverksträffar för församlingar i stiftet som har en pilgrimsled gemensam.
- ♦ Flera stift samverkar kring en led som löper genom deras stift.

Samverkan sker också med lokala grupper, men också inom riksförbundet Pilgrim i Sverige.

Pilgrim i Sverige – ett samlande riksförbund

Pilgrim i Sverige, PiS, är ett religiöst obundet riksförbund som samordnar lokala och regionala pilgrimsföreningar i Sverige. Bland medlemmarna finns Svenska kyrkans samtliga stift, ett flertal församlingar och pastorat, samt olika pilgrims- och turistföreningar, med eller utan religiös koppling.

PiS vill underlätta utvecklingen av pilgrimsleder och pilgrimsupplevelser. Som exempel har de tagit fram en karta över alla pilgrimsleder i Sverige, med länkar till lokal eller regional information. PiS erbjuder också en standard för hur medlemmarna kan hålla lederna i gott skick och hur de till exempel ska märkas.

På sin webbplats (www.pilgrimsverige.se) beskriver PiS fyra målsättningar för perioden 2025–2030:

- ♦ Samordna och samla pilgrimsaktörerna. Pilgrimsrörelsen ska vara mer samlade och tydliga både internt i rörelsen och externt mot intressenter och samarbetspartner.
- ♦ Representera och synliggöra pilgrimsaktörerna. PiS ska företräda den svenska pilgrimsrörelsen i Sverige och internationellt, för att öka synligheten av rörelsen och dess innehåll i relevanta forum.
- ♦ Stödja arbetet med utveckling av pilgrimsleder. Utvecklingen av pilgrimsleder genomsyras av det nationella ramverket för vandringsleder och av natur- och kulturarvet.
- ♦ Vara en kunskapsnod för pilgrimsaktörerna. PiS ska år 2026 ha en metod för att samla och sprida värdefull kunskap mellan pilgrimsaktörerna. PiS ska bidra till att tillgängliggöra ny kunskap kontinuerligt.

Årligen anordnar PiS en nätverksträff för stiftens pilgrimsansvariga. Svenska kyrkans nationella nivå bekostar konferensen.

2018 biföll kyrkomötet motion 2018:55, Nationellt täckande program för klimatstrategi. Som en följd av detta inleddes programmet Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

Färdplanen finansierar projektet Pilgrim's Walk for Future, som anordnar klimatvandringar. Den första vandringen gick 2021 från Vadstena till Glasgow och klimatmötet COP26. Vandringen gick på pilgrimsleder genom Linköpings, Göteborgs, Växjö och Lunds stift. Inför vandringen lät stiftet renovera en del av sträckorna.

I Linköpings stift finns en person anställd med uppgift att möjliggöra klimatvandringar i hela landet, som går över stiftsgränser.

Olika ansvar för Svenska kyrkans tre nivåer

Kyrkoordningen beskriver det ansvar och de uppgifter som församlingarna, stiftet och nationell nivå har:

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift. (2 kap. kyrkoordningen)

Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet. (6 kap. kyrkoordningen)

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt. (10 kap. kyrkoordningen)

Stiftet uppmuntras att samverka

Utredningen *Kroka arm. Om ökad stiftssamverkan*. (Svenska kyrkans utredningar 2024:1) lyfte att i en tid då stiftens ekonomi blir allt mer ansträngd behöver stiftet samverka och dela resurser. Utredningen menade att en sådan samverkan borde uppmuntras tydligare i kyrkoordningen. Utifrån detta beslutade kyrkomötet 2025 att göra ett tillägg i 6 kap. Stiftssamverkan 4 a § kyrkoordningen, som skulle gälla från januari 2026:

Stiftet ska vid fullgörandet av sitt uppdrag beakta möjligheterna till samverkan med andra stift. Stiftet får med beaktande av sitt uppdrag även tillhandahålla stöd till andra stift.

Tidigare beslut i kyrkomötet

I motion 2025:79, Stärk pilgrimsrörelsen i Sverige, föreslog motionären bland annat att kyrkostyrelsen skulle utreda hur Svenska kyrkan kan ta ett större ansvar för att utveckla pilgrimsarbetet i landet utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Samhälls- och kulturutskottet konstaterade i sitt betänkande SK 2025:6 att tidigare motioner om nationellt stöd till pilgrimsverksamhet konsekvent har avslagits då verksamheten är ett lokalt ansvar. Att föra upp frågan på den nationella nivån skulle riskera att skapa en styrning som inte är i linje med pilgrimsrörelsens nätverksstruktur, där lokal förankring och frivilligt engagemang är centralt.

Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen, vilket kyrkomötet också gjorde.

I motion 2022:44, Finansiering av Vadstena pilgrimscentrum, föreslog motionären att kyrkostyrelsen skulle utreda förutsättningar för nationell nivå att finansiera Vadstena pilgrimscentrum. Samhälls- och kulturutskottet ansåg i sitt betänkande SK 2022:5 att frågan om nationell finansiering måste ses i ett större sammanhang eftersom pilgrimsverksamhet pågår i hela landet. Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen, vilket kyrkomötet också gjorde.

I motion 2018:80, Anslag till riksförbundet Pilgrim i Sverige, avsåg kyrkomötet förslaget om att stötta Riksförbundet Pilgrim i Sverige med en miljon kronor för att bland annat göra pilgrimsleder och pilgrimscentrum digitalt sökbara. Motiveringen, enligt samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:13, var att verksamheten är ett regionalt och lokalt ansvar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:48.

Motion 2026:48 föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda vilken roll församlingar, stift och nationell nivå bör ha för att säkerställa att Svenska kyrkan får en tydlig och stark roll i den växande pilgrimsverksamheten.

Utskottet konstaterar att det är glädjande att allt fler pilgrimsvandrar. Och pilgrimsvandrandet bidrar till kyrkans tillväxt och vitalitet.

Däremot, menar utskottet, är motionen inte en fråga för kyrkomötet, eftersom pilgrimsrörelsen verkar på lokal och regional nivå. Där finns också en tydlig nätverksstruktur tack vare riksförbundet Pilgrim i Sverige. Att beställa en utredning av kyrkostyrelsen vore därför rent av olämpligt.

Utskottet har även tidigare år hanterat motioner om pilgrimsvandring och konsekvent upprepat att frågan inte är en fråga för kyrkomötet.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Jag vill som ersättare i samhälls- och kulturutskottet uttrycka mitt stöd för motion 2026:48 om pilgrimsvandringar.

Pilgrimsvandringar förenar på ett naturligt sätt Svenska kyrkans andliga uppdrag med kultur, gemenskap, natur och människors sökande efter mening och sammanhang. Motionen pekar också på behovet av bättre samordning mellan församlingar, stift och nationell nivå när pilgrimsverksamheten utvecklas över församlings- och stiftsgränser.

Jag ser särskilt positivt på att motionen lyfter pilgrimsverksamhetens betydelse även för landsbygden. Pilgrimsleder kan bidra till levande lokalsamhällen genom att skapa möten mellan människor och ge förutsättningar för lokala aktörer inom exempelvis boende, mat, kultur och besöksnäring.

Svenska kyrkan bör ta vara på denna möjlighet och samtidigt värna pilgrimsvandringens grundläggande andliga och existentiella dimension. En tydligare nationell samordning, i samspel med stift och församlingar, kan stärka både det lokala arbetet och Svenska kyrkans roll i den växande pilgrimsrörelsen.

Jag ställer mig därför bakom motionens intention och anser att kyrkostyrelsen bör utreda hur Svenska kyrkans tre nivåer bäst kan bidra till en långsiktigt hållbar och samordnad utveckling av pilgrimsverksamheten.

Göran Larsson

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:10

FN:s konventionstexter om mänskliga rättigheter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:56, FN:s konventionstexter om mänskliga rättigheter. Utskottet instämmer till fullo i att de mänskliga rättigheterna är bärande för Svenska kyrkans arbete, men att de inte behöver komma till uttryck i kyrkoordningen och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:56.

Motionens förslag

Motion 2026:56, av Johan Sobelius m.fl.,
FN:s konventionstexter om mänskliga rättigheter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda på vilket sätt konventionerna om mänskliga rättigheter kan ges plats i kyrkoordningen.

Bakgrund

FN:s förklaring om mänskliga rättigheter

FN:s generalförsamling antog 1948 Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. FN beskriver förklaringen som ett kontrakt mellan regeringen i ett land och dess invånare.

Utifrån den allmänna förklaringen har staterna inom FN kommit överens om hur de enskilda rättigheterna ska tolkas i olika konventioner. Sverige har en skyldighet att säkra att landet efterlever konventionerna och att lagstiftningen är i linje med konventionstexterna.

Kyrkornas världsråd

Kyrkornas världsråd, där Svenska kyrkan är en av 356 medlemskyrkor, ställde sig bakom förklaringen om de mänskliga rättigheterna vid sitt instiftande möte 1948, samma år som förklaringen antogs i FN.

The Commission of the Churches on International Affairs (CCIA) grundades 1946 och är i dag en del av Kyrkomas världsråd. CCIA bildades i syfte att föra dialog med det nystartade FN och hade en aktiv roll som rådgivande organisation till FN:s kommission för mänskliga rättigheter när Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna togs fram.

Kyrkoordningen

Kyrkoordningen är en del av Svenska kyrkans interna regelverk. På Svenska kyrkans webbplats beskrivs kyrkoordningens funktion:

I kyrkoordningen, som är en central del av Svenska kyrkans interna regelverk (Svenska kyrkans bestämmelser), anges de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse. Den ger också ledning för hur enheten och gemenskapen bland dem som tillhör Svenska kyrkan ska bevaras och stärkas liksom relationen mellan församlingar och stift och med hela den världsvida kyrkan.

Svenska kyrkan och konventionerna om mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna tydliggör staters skyldigheter gentemot de människor som vistas inom dess gränser och ligger ofta till grund för nationell lagstiftning inom olika rättsområden.

En kyrka har inte de rättsliga förutsättningar som en stat har att kunna garantera skyldigheter gentemot människor som vistas i landet.

Arbete baserat på mänskliga och demokratiska rättigheter kommer dock till uttryck på många sätt och på alla nivåer inom Svenska kyrkan: i församlingarnas diakoni, i projekt, i påverkans- och opinionsarbete och i samarbeten med andra samhällsaktörer.

På Svenska kyrkans webbplats finns fördjupningsmaterial om rättighetsbaserat arbete i Svenska kyrkan.

I sammanhanget kan lyftas att enligt kyrkoordningen ska en barnkonsekvensanalys göras innan ett beslut fattas (7 kap 11 § och 12 kap 3 §). För att avgöra hur ett beslut påverkar barn används i Svenska kyrkan FN:s barnkonvention som ledning.

Kyrkan i det offentliga rummet

Kyrkomötet 2024 var ett tematiskt kyrkomöte med temat Kyrkan i det offentliga rummet. Temat var inspirerat av Lutherska världsförbundets dokument från 2016, *The Church in the Public Space* (Kyrkan i det offentliga rummet). Dokumentet berör bland annat kyrkomas arbete i förhållande till allmänna rättigheter:

Rättigheter är en viktig förutsättning för att kunna delta i den offentliga sfären. De skapar strukturer för att hantera olikheter och mångfald bland medborgare och garantera jämlikhet inför lagen. Rättigheter är viktiga instrument för att ifrågasätta diskussioner där majoritets- och minoritetsgrupper ställs mot varandra. Med deras hjälp kan man benämna och identifiera orättvisor. Utifrån uppdraget att företräda alla människor eftersom de är skapade till Guds avbild, betonar kyrkan att människor som lever i förtryck, utsatthet och fattigdom inte är välgörenhetsobjekt

utan rättighetsbärare. Kyrkan förhåller sig därför till rådande rättsliga strukturer och stödjer internationella normer för mänskliga rättigheter /.../ I det offentliga rummet har de mänskliga rättigheterna skapat ett sätt att tala ett gemensamt språk. Tack vare de mänskliga rättigheterna kan vi få en gemensam grund att tillsammans ta itu med globala utmaningar. (Kyrkan i det offentliga rummet, andra utgåvan 2024, sidorna 25–26).

I kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte – Kyrkan i det offentliga rummet står att läsa (sidorna 13–14):

En viktig del av kyrkans uppdrag i det offentliga rummet är dessutom att verka för demokratins upprätthållande och utveckling i form av att hålla de arenor öppna som hjälper människor att gemensamt ta ansvar för samhället. Kyrkan har också ett viktigt uppdrag i relation till mänskliga rättigheter. Tanken om att människor har vissa grundläggande fri- och rättigheter genomsyrar idag vårt samhälle och återspeglas i hur vi utformar våra institutioner. De har blivit en viktig del av det språk som människor använder för att påtala både missförhållanden och orättvisor. Kyrkorna har stått bakom den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna sedan den antogs 1948 och är fortsatt viktiga förkämpar för alla människors lika värde och rättigheter. När kyrkorna kritiserar maktutövning och politik som förringar människors värde som gör dem ofria fungerar människorättsspråket som en slags gemensam grund för bedömning som även människor som inte delar kristen tro kan ta ställning till.

Det tematiska kyrkomötet 2024 antog ett uttalande som i sex punkter sätter riktningen för Svenska kyrkan som aktör i civilsamhället. Punkten 5 lyder:

Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. Delaktighet förutsätter möjlighet till utbildning och folkbildning. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.

Agenda 2030

År 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 för hållbar utveckling. Staterna åtog sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid, där alla ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna.

På sin webbplats beskriver Svenska kyrkan hur den arbetar nationellt och internationellt kring samtliga 17 globala mål som FN satt upp för Agenda 2030.

Tidigare beslut i kyrkomötet

Kyrkomötet 2010 avslog en motion (2010:29) som föreslog att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram förslag om att inkorporera FN:s barnkonvention i kyrkoordningen och att konventionens grundläggande principer skulle föras in i kyrkoordningen. Kyrkorättsutskottet (Kr 2010:2) motiverade förslaget till avslag med att FN:s olika konventionstexter är avsedda att reglera staters skyldigheter mot dem som vistas i landet. Av det skälet hör de hemma i den svenska lagstiftningen och inte i Svenska kyrkans kyrkoordning.

Kyrkomötet 2009 biföll två motioner (2009:9, punkt 2, och 2009:55) om införande av en kyrkoordningsbestämmelse om barnkonsekvensanalys utifrån FN:s barnkonvention om att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som på något sätt berör barn och ungdomar.

Det tematiska kyrkomötet 2024 med temat Kyrkan i det offentliga rummet behandlade på flera sätt Svenska kyrkans arbete i förhållande till frågor om allmänna rättigheter. Kyrkomötet antog ett uttalande i sex punkter om Svenska kyrkans roll som aktör i civilsamhället.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:56.

Utskottet instämmer till fullo i motionens skrivning att innehållet i FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna i stora delar sammanfaller med det kristna budskapet om alla människors okränkbara värde. De mänskliga rättigheterna utgör inspiration och ger riktning för Svenska kyrkans arbete på alla nivåer.

Utskottet anser däremot inte att konventionstexterna behöver komma till direkt uttryck i kyrkoordningen för Svenska kyrkan och föreslår därför avslag på motionen.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Martin Larsson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Viktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Av den första artikeln i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna framgår att "[a]lla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter".

Motsvarande jämlikhets- och frihetstankar är centrala i den kristna traditionen och utgör en viktig grund för Svenska kyrkans lära. Mänskliga rättigheter ingår i folkrätten och den regelbaserade världsordningen och står över partipolitiska särintressen.

Samtidigt lever vi i en tid när rättigheter i allt högre grad marginaliseras, urholkas och villkoras. I en sådan samtid ser vi det som centralt att Svenska kyrkan tydliggör att rättigheterna ingår i kyrkans värdegrund och ryms inom ramen för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Som den största organisationen i det svenska civilsamhället är det viktigt att Svenska kyrkan är tydlig med sina grundläggande värderingar. Redan idag stödjer kyrkan det sekulära civilsamhällets arbete för mänskliga rättigheter och bedriver rättighetsbaserat arbete på lokal, regional och nationell nivå. Detta är mycket bra. Men såväl "mänskliga rättigheter" som "rättighetsbaserat arbete" blir lätt termer utan närmare innehåll så länge de inte konkretiseras.

Dessa termer bör kopplas till de konkreta rättigheter som finns inskrivna i FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna och som uttolkats av FN:s olika människorättsorgan. På så sätt kommer kyrkan att stå ännu stadigare i sin värdegrund och i sitt arbete.

Jag uppskattar utskottets skrivningar om den starka kopplingen mellan mänskliga rättigheter och kyrkans uppdrag och budskap. Men för att dessa kopplingar ska bli mer konkreta, och kyrkans grundläggande värderingar därmed mer tydliga, menar jag att de även bör synliggöras i dess grunddokument.

Jag menar därför att utskottet borde ha föreslagit bifall till motionen.

Johanna Westeson

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:11**

Human migrationspolitik

Sammanfattning

Det ligger i kyrkans dna att värna en human migrationspolitik. Utskottet konstaterar därför att Svenska kyrkan redan gör mycket av det som efterfrågas i motion 2026:56, Human migrationspolitik. Bland annat är frågor om barns rättigheter och villkoren för människor i migration återkommande i Svenska kyrkans samhällsengagemang.

Till betänkandet finns en reservation och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:59, punkt 1,
2. avslå motion 2026:59, punkt 2,
3. avslå motion 2026:59, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2026:59 av Marie Buhr m.fl., Human migrationspolitik

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ytterligare stärka Svenska kyrkans opinions- och påverkansarbete för en rättssäker och human migrationspolitik som värnar människovärdet och rätten till familjeliv,
2. i sitt nationella påverkansarbete särskilt verka för att lagstiftning och rättstillämpning inte leder till ofrivillig familjesplittring och att barnets bästa ges en reell tyngd,
3. årligen uppmärksamma den internationella flyktingdagen den 20 juni genom nationella resurser och gudstjänstmaterial och därtill uppmuntra stift och församlingar att fästa fokus på dagen.

Bakgrund

Svenska kyrkan följer samhällsutvecklingen och tar ställning i samhällsfrågor, bidrar med perspektiv och ger förslag på lösningar. Det sker till exempel genom biskopsmötets uttalanden och genom att kyrkostyrelsen för dialog med beslutsfattare och myndigheter. Det sker också i samverkan med andra kyrkor och organisationer.

Frågor om barns rättigheter och villkoren för människor i migration är återkommande delar av Svenska kyrkans samhällsengagemang.

I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. (1 kap. 1 § kyrkoordningen)

På www.svenskakyrkan.se/migration beskrivs hur Svenska kyrkans arbete med människor på flykt och människor som är nya i Sverige grundar sig i en kristen människosyn:

Vi tror att varje människa är skapad till Guds avbild och att varje människa har ett värde som inte får kränkas.

Den nationella nivån ansvarar för att vara Svenska kyrkans röst utåt. Uppdraget är reglerat i 10 kap. 3 § kyrkoordningen.

Svenska kyrkan yttrar sig om lagförslag

När regeringen föreslår nya lagar är Svenska kyrkan ofta en remissinstans som yttrar sig över förslagen. Svenska kyrkan har ofta också, under tiden då lagförslag utreds, haft dialog med utredningen för att bidra med kyrkans perspektiv och erfarenhet.

Många lagförslag har på senare år rört migration och integration. När Svenska kyrkan yttrar sig prioriteras särskilt de delar som berör barn och familjer.

Under 2025 och 2026 yttrade sig Svenska kyrkan över elva lagförslag om migration och integration. De senaste av dessa förslag rörde

- ♦ Återkallelse av svenskt medborgarskap – SOU 2026:21 (diarienummer KS 2026–0461)
- ♦ Ett skärpt försörjningskrav vid anhöriginvandring 2025 – promemoria med kompletterande förslag till SOU 2025:95 (diarienummer KS 2026–0043)
- ♦ Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar – SOU 2025:99 (diarienummer KS 2025–1602)
- ♦ Skärpta villkor för anhöriginvandring – SOU 2025:95. (diarienummer KS 2025–1586)

Under tiden har också flera biskopar deltagit i och talat under olika manifestationer.

Samverkan med andra

Svenska kyrkan arbetar också med frågor om migration och integration tillsammans med andra kyrkor och samfund genom Sveriges kristna råd (SKR). Under 2026 uppmådde kyrkoledare, däribland ärkebiskop Martin Modéus, under fastetiden till en barmhärtig migrationspolitik.

Representanter för SKR träffade också partiledare för att lyfta situationen för människor i utsatthet, bland annat barn och migranter. SKR arrangerar årligen Kyrkornas migrationsdagar, nätverks- och kunskapsdagar för anställda och volontärer. I år hade dagarna ett särskilt fokus på barn och unga och även representanter från till exempel Migrationsverket deltog.

Världsflyktingdagen (även Internationella flyktingdagen) anordnas varje år 20 juni av FN. Den är utformad för att uppmärksamma och hedra flyktingar från hela världen. Dagen grundades 2001 som ett erkännande av 50-årsdagen av Flyktingkonventionen. I samband med den internationella flyktingdagen 2026 uppmärksammade SKR flyktingars situation. Svenska kyrkan förmedlade gudstjänst- och förbönsmaterial till församlingarna från Kyrkornas kommission för migranter i Europa, CCME, en organisation där Svenska kyrkan och SKR är medlemmar.

Flyktingvågen 2015 påverkade Svenska kyrkans arbete med migration och integration. År 2014 kom omkring 80 000 flyktingar till Sverige, 2015 kom omkring 160 000. Ett tidigare normalår hade det kommit mellan 20 000 och 30 000 flyktingar.

Systemet för asylansökningar och lagstiftningen är annorlunda idag jämfört med tiden kring flyktingvågen. Enligt Migrationsverkets julprognos för 2026 väntas omkring 4 200 förstagångsansökningar om asyl, omkring 17 000 förlängningsansökningar om asyl och omkring 10 000 förstagångsansökningar om tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet (Ukraina).

Tidigare beslut i kyrkomötet

År 2024 hölls ett tematiskt kyrkomöte med temat Kyrkan i det offentliga rummet. I kyrkomötets skrivelse 2024:11, Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet uttalade sig kyrkomötet i sex punkter. Punkterna tre och fyra lyder:

Svenska kyrkan konstaterar att trossamfund och civilsamhällesorganisationer spelar en nyckelroll för ett öppet och rättvist samhälle.

Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering, upprättelse och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.

I motion 2023:72, Arbetet för migranternas återvändande, föreslog motionären att Svenska kyrkan ska verka för att personer som har fått asyl i Sverige ska återvända till sitt hemland. Samhälls- och kulturutskottet ansåg i betänkande SK 2024:11 att kyrkan har ett helt annat uppdrag, som handlar om att möta människor med generositet och att ge dem stöd och hjälp. Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen, vilket kyrkomötet också gjorde.

Även läronämnden yttrade sig angående motionen och lyfte fram att det är centralt i bibeltexterna och i den kristna traditionen att ta emot och visa gästfrihet mot främlingar (Hebreerbrevet 13:2). Läronämnden hänvisade också till Matteusevangeliet 25:40, där Kristus kallar oss att möta honom i våra minsta bröder och systrar. Läronämnden konstaterade att ”Stödet till migranter är därmed en självklar del av kyrkans uppdrag.” (Ln 2023:10y)

Kyrkomötet 2015 beslutade angående kyrkostyrelsens skrivelse 2015:1, Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2016–2018, att två av kyrkostyrelsens särskilda prioriteringar under åren 2016–2018 skulle vara att stärka Svenska kyrkans arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige och att öka stödet till utsatta människor i Mellanöstern.

Kyrkomötet beslutade också, enligt budgetutskottets betänkande B 2015:1, Verksamhet och ekonomi, att utöver kyrkostyrelsens kostnadsram bevilja 75 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbetet med flyktingar och asylsökande.

Utskottet konstaterade att ”Det ökade antalet asylsökande i Sverige innebär att migrations-, flykting- och integrationsfrågor har utvecklats till centrala områden i en strävan efter ett hållbart samhälle.”

Beslutet innebar att man skulle inrätta en stödfunktion på nationell nivå, för att bistå stift och församlingar med kunskap och aktuell information i deras arbete med flyktingar och asylsökande.

Ytterligare 60 miljoner kronor avsattes därefter för vart och ett av åren 2017, 2018 och 2019.

Därefter skulle satsningen vara avslutad, men på kyrkomötet 2019, efter förslag i ekonomiutskottets betänkande, E 2019:1, Verksamhet och ekonomi, beslutade kyrkomötet att även under 2020 avsätta 25 miljoner kronor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:59.

I motion 2026:59 föreslår motionären kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att stärka Svenska kyrkans påverkansarbete för en rättssäker och human migrationspolitik. Arbetet ska särskilt verka för en lagstiftning som värnar barnets bästa och motverkar familjesplittring. Motionären vill också lyfta fram den internationella flyktingdagen med ett gudstjänstmaterial.

Utskottet menar att motionens innehåll är bra i sak. Det ligger i kyrkans dna att värna en human migrationspolitik och det arbete som efterfrågas av motionären utförs redan i Svenska kyrkan.

Utskottet konstaterar att arbetet redan pågår på nationell nivå, i stiftet och lokalt i församlingarna. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund, Anna Dalström och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet om avslag på motion 2026:59.

Annelie Englén

Särskild mening 1

Jag vill med anledning av behandlingen av motion 2026:59, Human migrationspolitik, framhålla vikten av att Svenska kyrkan även fortsättningsvis tydligt står upp för människovärdet, mänskliga rättigheter och en human och rättssäker migrationspolitik.

Svenska kyrkans diakonala och internationella uppdrag innebär ett särskilt ansvar att uppmärksamma människor som befinner sig i utsatthet, däribland människor på

flykt. Barnets bästa, familjers möjlighet att hålla samman och rätten till en rättssäker prövning bör vara centrala utgångspunkter.

SK 2026:11

Jag anser samtidigt att kyrkans opinionsbildning bör präglas av respekt för människors olika erfarenheter och av en konstruktiv samhällsdialog. Svenska kyrkan har en viktig roll som röst för människovärdet och som aktör för fred, försoning och solidaritet.

Göran Larsson

Särskild mening 2

Jag välkomnar utskottets tydliga konstaterande att motionens innehåll är av vikt. I en tid då migrationspolitiken förändras och barn och familjer riskerar att skiljas åt menar jag att Svenska kyrkans röst behöver vara fortsatt tydlig. Att värna människovärdet, barnets bästa och familjers möjlighet att leva tillsammans är en självklar del av kyrkans uppdrag. Jag hade därför önskat att motionens intentioner också tydligare hade återspeglats i utskottets ställningstagande.

Vicktoria Bagi

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:12**

Församlingsstöd mot otillbörlig påverkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:65, Församlingsstöd mot otillbörlig påverkan, med förslaget att inrätta ett nationellt samordnat församlingsstöd för att stärka församlingars förmåga att hantera otillåten och otillbörlig påverkan. Utskottet anser att det som efterfrågas i motionen redan finns och föreslår därför avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:65.

Motionens förslag

Motion 2026:65 av Fredrik Wallén, Församlingsstöd mot otillbörlig påverkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta ett nationellt samordnat församlingsstöd för utbildning, metodutveckling och erfarenhetsutbyte i syfte att stärka församlingarnas och pastoratens förmåga att förebygga, identifiera och hantera otillåten och otillbörlig påverkan.

Bakgrund

Omvärldsläget

Som aktör i det svenska civilsamhället och en del av det civila försvaret är Svenska kyrkan utsatt för intressen som på olika sätt söker utöva påverkan. Cyberattacken hösten 2023 är ett exempel. Ett nyligt exempel är också uppmärksamheten i december 2025 kring de belarusiska nunnor som medverkade vid församlingars julmarknader, där det kloster som nunnorna tillhörde avslöjades stå nära det regimtroga rysk-ortodoxa Moskvapatriarkatet.

I sin skrivelse 2026:1, Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2027–2029, uttrycker sig kyrkostyrelsen kring omvärldsläget Svenska kyrkan står i:

Det pågår också ett aktivt undergrävande av tilltron till vetenskap och oberoende journalistik i hela världen. Frågan om sant och falskt har förvandlats till en fråga om tyckande, där klimatförändringarna är ett

talande exempel. Genom sociala medieplattformar och artificiell intelligens har desinformation och propaganda etablerats i det offentliga samtalet och populistiska, auktoritära och antidemokratiska krafter har vuxit sig starka. Missnöje paketeras i ett främlingsfientligt, nationalistiskt, klimatförnekande och konspiratoriskt språkbruk och polariseringen växer. Likaså råder ett allt hårdnande debattklimat med oförsonliga tongångar och kunskapsförakt. Påtryckningar, hot och attacker mot oppositionella och civilsamhällets organisationer är vanligt i många länder, liksom hårdare restriktioner för massmedia.

Kyrkoordningen

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser om beredskapsarbetet inom Svenska kyrkan.

- ♦ 2 kap 11 §: Församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap.
- ♦ 6 kap 5 §: Stiftet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap.
- ♦ 7 kap 10 §: Stiftsstyrelsen ska verka för att beredskapsförberedelserna inom stiftet genomförs på ett ändamålsenligt sätt och med en enhetlig inriktning.
- ♦ 12 kap 2 §: Kyrkostyrelsen ska leda och samordna Svenska kyrkans beredskap. Kyrkostyrelsen ska också vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten på den nationella nivån under kris och höjd beredskap.

Enheten för säkerhet och beredskap – nätverk med stiftet

2021 beslutade kyrkostyrelsen att inleda ett arbete med att höja Svenska kyrkans förmåga inom det civila försvaret, och sedan hösten 2023 finns enheten för säkerhet och beredskap på kyrkokansliet i Uppsala. Det var från enheten som varningen för de belarusiska nunnorna kom i november 2025. Enheten har till uppgift att leda och samordna Svenska kyrkans beredskap. I det arbetet ingår att samverka med stiftet. Detta sker bland annat genom ett nätverk tillsammans med stiftens beredskapshandläggare. Dessa ansvarar i sin tur för stödet till församlingarna inom respektive stift.

Nätverket arbetar med att höja förmågan inom beredskapsområdet för Svenska kyrkan som organisation. Det sker genom att dela information, ta fram stödmaterial och gemensam kompetensutveckling. Ett exempel är att Myndigheten för psykologiskt försvar i mars 2026 bjöds in till en av nätverkets träffar för att hålla en utbildning om att upptäcka och bemöta otillbörlig informationspåverkan. Enheten samverkar regelbundet med myndigheter i det civila försvaret, underrättelsemyndigheter och Försvarsmakten.

På kyrkokansliet finns funktionen Tjänsteperson i beredskap (TiB). Funktionen är nåbar via SOS-alarm dygnet runt. Den har bland annat till uppgift att omvärldsbevaka genom media och andra öppna källor. TiB deltar också på veckovisa samverkanskonferenser med Myndigheten för civilt försvar som rapporterar om pågående samhällsstörningar.

På kyrkokansliet finns också en redaktion för sociala medier. I arbetet ingår att identifiera och rapportera om olika typer av påverkansförsök på de digitala plattformar där Svenska kyrkan är aktiv.

På Svenska kyrkans intranät Kornet finns sidor om kyrklig beredskap. Där finns mallar, utbildningar samt tips och rådgivning kring frågor som rör beredskap och säkerhet.

På sidorna finns två digitala utbildningar:

- ♦ Säkerhetskultur i Svenska kyrkan. En utbildning för alla i Svenska kyrkan.
- ♦ Informationssäkerhet i Svenska kyrkan. En obligatorisk utbildning för alla som använder Svenska kyrkans it-system.

För den som gått utbildningarna finns ytterligare fördjupningsmaterial på Kornet.

Sidorna på Kornet innehåller också information om lagar och bestämmelser, hänvisningar till ytterligare utbildningar, stödmaterial hos ansvariga myndigheter och material kring effektiv samverkan inom Svenska kyrkan och tillsammans med andra aktörer.

För närvarande pågår arbete med ytterligare en plattform på Kornet med stöd för det systematiska arbetet med säkerhet och säkerhetskultur. Den ska bland annat lyfta exempel på hur församlingar och pastorat arbetar praktiskt med säkerhet, i syfte att inspirera fler att komma i gång med ett sådant arbete.

Samverkan mellan aktörer

Svenska kyrkan betonar vikten av samarbete med andra aktörer inom arbetet med beredskap och säkerhet. Den struktur som byggts upp inom Svenska kyrkan under de senaste åren utgår från information och rekommendationer, och vid olika tillfällen direkt samverkan med ansvariga myndigheter. I det pågående arbetet lyfts också länsstyrelser och regioner som viktiga samverkansparter för stiftet, liksom kommun och polis för församlingar.

Tidigare beslut i kyrkomötet

2024 års kyrkomöte behandlade motion 2024:31, Digital säkerhetsutbildning, om att uppdra till kyrkostyrelsen att låta producera en digital säkerhetsutbildning för alla anställda, förtroendevalda och volontärer i Svenska kyrkan. Kyrkolivsutskottet konstaterade i sitt betänkande (K1 2024:6) att det redan pågår ett arbete med att ta fram en sådan utbildning och föreslog med detta att motionen skulle anses vara besvarad med vad utskottet anförde. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Kyrkomötet 2024 behandlade vidare motionerna 2024:9, Svenska kyrkans beredskapsdag och 2024:10, Svenska kyrkans samverkansforum. Motionerna föreslog att kyrkostyrelsen dels ska uppmana församlingarna att anordna en årlig informationsdag om sitt arbete med civil beredskap, dels arrangera ett digitalt, publikt forum där Svenska kyrkan, Försvarsmakten och MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap – tidigare namn på Myndigheten för civilt försvar) diskuterar samverkansformer.

Samhälls- och kulturutskottet föreslog i betänkande SK 2024:6 avslag på motion 2024:9 med motiveringen att det är upp till varje församling att medverka vid eller anordna en informationsdag. Utskottet föreslog också avslag på motion 2024:10 om ett publikt digitalt samverkansforum, då det vore olämpligt ur säkerhetssynpunkt. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Kyrkomötet 2023 behandlade motion 2023:30, Beredskapskapacitet, som föreslog att kyrkostyrelsen utreder Svenska kyrkans kapacitet och krisberedskap i fred, gråzon

och krig. Samhälls- och kulturutskottet höll i sitt betänkande SK 2023:5 med om att beredskapsarbete är viktigt, men att Svenska kyrkan sedan många år arbetar med beredskap och att ansvaret är reglerat i kyrkoordningen. En utredning behövs därför inte, ansåg utskottet, eftersom den kan förutses visa att Svenska kyrkan har både kapacitet och beredskap. Utskottet föreslog avslag på motionen och det blev också kyrkomötets beslut.

Kyrkomötet 2015 behandlade motion 2015:95, Svenska kyrkans roll och uppgifter i kris och krig, med förslag om att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utkomma med en ny handbok för kyrklig beredskap, att tillse att alla församlingar upprättar beredskapsplaner samt att genomföra övningar med stift och församlingar.

Gudstjänstutskottet konstaterade i sitt betänkande G 2015:9 att arbetet med revidering av Svenska kyrkans handbok i krisberedskap pågår och är högt prioriterat, att församlingars och pastorats ansvar för beredskapsplaneringen regleras i kyrkoordningen och bör vara en del av visitationerna samt att beredskapsövningar redan genomförs i den pågående verksamheten. Gudstjänstutskottet föreslog därför att motionen i samtliga dess tre punkter ska anses vara besvarad med vad utskottet anfört. Kyrkomötet biföll utskottets förslag.

2002 års kyrkomöte behandlade motion 2002:67, Om kyrklig beredskap, med förslag om att utarbeta ett nationellt program som ger färdighet i att leda och samordna den kyrkliga beredskapen för stiftet. Organisationsutskottet konstaterade i sitt betänkande O 2002:9 att stiftet bör klara av dessa frågor inom ramen för den ordinarie kyrkliga verksamheten. Utskottet föreslog avslag på motionen och det blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:65.

Utskottet instämmer i att frågor om beredskap och säkerhet är viktiga och angelägna för Svenska kyrkan. Samtidigt konstaterar utskottet det som också framgår av bakgrundsbeskrivningen att arbetet inom dessa områden har en hög prioritet på den nationella nivån och i stiftet, som stödjer pastorat och församlingar.

På nationell nivå finns Enheten för säkerhet och beredskap. Enheten har till uppgift att leda och samordna Svenska kyrkans beredskap. Den nationella nivån och stiftet har bildat ett nätverk i syfte att höja beredskapen inom hela Svenska kyrkans organisation. På intranätet Kornet finns utbildningar och material som uppdateras vid behov. På varje stiftskansli finns beredskapshandläggare som aktivt arbetar med planering för att stärka kyrkans beredskap. Detta arbete sker i samverkan med pastorat och församlingar. Med detta anser utskottet att det motionen efterfrågar redan är på plats i Svenska kyrkan och föreslår därför avslag på motionen.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Martin Larsson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

SK 2026:12

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:13**

Historisk genomlysning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:82, Historisk genomlysning, med förslaget att sammanställa en vitbok om kyrkans roll i förtrycket av fattiga och socialt utsatta människor i det tidigare klassamhället.

Utskottet anser att Svenska kyrkan, med de pågående försoningsprocesserna med den samiska befolkningen och med minoritetsgrupperna tornedalingar, kväner och lantalaiset, tar sitt ansvar gentemot historiskt förtryckta minoriteter.

Dessa grupper har utsatts för ett förtryck som inte kan jämföras med hur Svenska kyrkan vid tillfällen i historien behandlat de grupper motionen berör.

Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2026:82.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:82.

Motionens förslag

Motion 2026:82 av Mats Johnsson, Historisk genomlysning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att sammanställa en vitbok om Svenska kyrkans roll i det tidigare klassamhället, som redogör för hur Svenska kyrkan genom historien behandlat fattiga och socialt utsatta, vilket stöd dessa fått och huruvida kyrkan på något sätt har brustit i sitt bemötande.

Bakgrund

Historisk bakgrund

Det talas ibland om den historiska ”överhetskyrkan”. Hur kyrkan i Sverige under perioder lierat sig med de övre samhällsskikten och bidragit till ett klassamhälle med stora klyftor.

I modernare tid brukar det exempelvis syfta på att delar av prästerskapet under tidigt 1900-tal var kritiskt mot den då frambrytande demokratin och kraven på rättigheter för nya grupper i samhället. Under samma period hamnade kyrkan också i konfrontation med den växande arbetarrörelsen.

Kring detta finns forskning från 1940-talet och framåt. Ett tidigt standardverk är *Kyrkan och arbetarrörelsen* (Sven-Åke Rosenberg, 1948, Gleerups förlag). Se längre ner i texten för fler exempel.

Diakonins framväxt

Under 1800-talet och tidigt 1900-tal fick diakonin sitt genombrott internationellt och i Sverige. Det kristet motiverade sociala arbetet var ett svar på nöden som följde i de snabba samhällsförändringarnas spår.

Diakonin var dock vid denna tid inte en del av kyrkans verksamhet, utan bedrevs självständigt inom institutioner som Ersta diakonianstalt (i dag Ersta diakoni), grundad 1851, och Samariterhemmet i Uppsala, grundat 1882, med flera.

Samhällskritik var heller inget framträdande drag hos den tidiga diakonin utan arbetet var inriktat på hjälp och omsorg.

Svenska kyrkans försoningsarbete

Svenska kyrkan har två pågående försoningsprocesser med anledning av sin roll i det historiska förtrycket av urfolk och minoritetsgrupper i Sverige.

En ursäkt till det samiska folket framfördes i Uppsala domkyrka 2021 och i Luleå domkyrka 2022. Ursäkten föregicks av ett flerårigt förarbete med bland annat framtagande av en vitbok 2016 om de historiska relationerna.

I det fortsatta försoningsarbetet har Svenska kyrkan gjort åtta åtaganden som bland annat handlar om att visa respekt för samisk andlig och kyrklig tradition, bidra till att stärka det samiska språket och öka kunskap och medvetenhet om urfolksrätten.

I mars 2020 beslutade regeringen att tillsätta en sannings- och försoningskommission för granskning av kränkningar och övergrepp mot minoriteterna tornedalingar, kväner och lantalaiset. Kommissionen överlämnade i november 2023 sitt slutbetänkande. Där uppmanas Svenska kyrkan att erkänna sin delaktighet i det historiska förtrycket av minoriteten och att vidta åtgärder som kan bidra till upprättelse och försoning.

Svenska kyrkan har ett pågående arbete tillsammans med minoriteten i den aktuella frågan och processen har fortsatt i flera steg. Svenska kyrkan har exempelvis framfört en ursäkt till dem som för illa i de så kallade arbetsstugorna, bland annat under en gudstjänst i Luleå domkyrka i maj 2026.

En offentlig ursäkt från Svenska kyrkan till den romska minoriteten i Sverige framfördes i Göteborgs domkyrka i juni år 2000 av dåvarande ärkebiskop KG Hammar. Ursäkten har därefter följts av ett fortsatt arbete i Svenska kyrkan för att stärka romers delaktighet och inkludering samt för att öka kunskapen om romers och resandes situation.

Minoritetsarbete i Svenska kyrkan

Svenska kyrkan bedriver verksamhet på de nationella minoritetsspråken finska, samiska, meänkieli och romani chib samt på svenskt teckenspråk. De nationella minoriteterna omfattas av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Lagen säger bland annat att de nationella minoriteternas språk och deras möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige ska skyddas och främjas.

Lagen ger stöd och ledning för Svenska kyrkans arbete med minoriteter, och i det pågående försoningsarbetet med de ovan nämnda urfolks- och minoritetsgrupperna.

Ett motsvarande tydligt lagverk att förhålla sig till finns inte när det gäller kyrkans historiska relation till fattiga och socialt utsatta grupper i samhället i allmänhet.

SK 2026:13

Tidigare beslut i kyrkomötet

Kyrkomötet 2001 behandlade motion 2001:23 om klyftor mellan fattiga och rika nationellt och globalt. Motionen föreslog att uppdra till kyrkostyrelsen att ta itu med fattigdomsfrågorna genom att inbjuda till samtal mellan representanter för Svenska kyrkan, riksdagen, näringslivet, offentlig sektor, organisationer som fackförbunden, idrottsrörelsen m.fl.

I sitt betänkande Eu 2001:3 framhöll ekumenikutskottet att arbete kring detta redan har sin självklara plats på den nationella nivån och föreslog avslag på motionen. Det blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:82.
--

Utskottet konstaterar att de problem som motionen tar upp inte ska förringas, men att historien innehåller fler nyanser och att kyrkan också varit en progressiv kraft som bidragit till att ta människor ur fattigdom. Det kan också påminnas om att kyrkan under sekler bedrev såväl skola som fattigvård som ett uttryck för sitt diakonala ansvar.

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan har två pågående försoningsprocesser, med den samiska befolkningen och med minoritetsgrupperna tornedalingar, kväner och lantalaiset. Dessa grupper har historiskt utsatts för strukturellt förtryck med rasistiska förtecken, med syftet att utrota deras språk och kultur, och där Svenska kyrkan har varit delaktig.

Svenska kyrkan har tveklöst behandlat fattiga och socialt utsatta människor illa vid tillfällen i historien. Men det är inte relevant att, som görs i motionen, jämföra detta med det medvetna strukturella förtryck som minoritetsbefolkningar utsatts för.

De pågående försoningsprocesserna har också föregåtts, och följs fortsatt, av ett omfattande forskningsarbete. Ett liknande arbete kring Svenska kyrkans historiska förhållande till fattiga och socialt utsatta människor i allmänhet skulle bli så stort att det faller på sin egen orimlighet. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Martin Larsson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar

Reservation

Jag reserverar mig mot förslaget att avslå motion 2026:82 till förmån för eget bifallsyrkande.

I bakgrundsunderlaget beskriver kansliet det försoningsarbete som kyrkan gjort, och gör avseende de samiska och romska folken. Det omnämns också det minoritetsarbete som sker i kyrkan samt motion 2001:23 om klyftor mellan fattiga och rika nationellt och globalt.

Inget av dessa behandlar den bristande kunskap som existerar inom kyrkan om dess bemötande av den framväxande arbetarklassen, och likaså av de många egenomslösa i det svenska bondesamhället.

Det bristande stöd som många av dessa uppfattade att de fick, exempelvis den framväxande fackliga rörelsen, är en orsak till att så många av dessa senare vänt kyrkan ryggen.

Svenska kyrkan behöver en bättre insikt i hur den uppfattades av dessa grupper i samhället.

Lena Sjögren

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:14**

Hemvärnets militära själavårdare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:83, Hemvärnets militära själavårdare, med förslaget att kyrkostyrelsen får i uppdrag att säkerställa och stärka fältprästers inom hemvärdet möjlighet till utbildning.

Utskottet anser att rätt till ledighet för utbildning är en fråga för enskilda arbetsgivare och arbetstagare. Det finns också en öppenhet hos både Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och den fackliga motparten Kyrkans akademikerförbund att i förhandlingar fortsatt lyfta villkoren för fältpräster.

Utskottet anser att ingen ytterligare process utöver denna behövs och föreslår avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:83.

Motionens förslag

Motion 2026:83 av Anna Ekström, Hemvärnets militära själavårdare

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa och stärka hemvärnets fältprästers möjlighet till utbildning.

Bakgrund

Fältprästers utbildning

Fältpräst är titeln på präster som frivilligt tjänstgör inom hemvärdet. Det finns 40 hemvärnsbataljoner i Sverige. Av säkerhetsskäl uppger inte Försvarmakten hur många av dessa bataljoner som i dag har en fältpräst. Den som vill bli fältpräst inom hemvärdet behöver genomgå följande utbildningar inom Försvarmakten:

- ♦ Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F), 14 dagar. Den som tidigare har gjort värnplikt behöver inte gå denna utbildning.
- ♦ Grundkurs fältpräst. Omfattar cirka 10 dagar.
- ♦ Instruktörskurs 1 och 2 (IK 1 och 2). Sammanlagt 14 dagar.

Tillkommer gör hemvärnets introduktionskurs (HV Intro) som omfattar fyra dagar.

Den som fullgjort dessa utbildningar och utan anmärkning genomgått säkerhetsprovning är färdig fältpräst och kan i den egenskapen kallas till uppdrag av Försvarsmakten.

Försvarsmakten har under ett antal år ökat kraven på utbildning för fältpräster. Det gäller både de militära delarna av uppdraget och specialistkompetensen inom militär själavård.

Utöver de obligatoriska utbildningarna kan också de olika förbanden ha egna specifika utbildningskrav.

Lagstiftning

Frivillig tjänstgöring vid en krigsorganisation inom totalförsvaret regleras av lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.

Lagen om totalförsvarsplikt (9 kap.) ger rätt till ledighet från ordinarie arbete i samband med kallelse till övningar och uppdrag inom totalförsvaret.

Lagen säger vidare att en person inte får sägas upp eller avskedas på grund av sådan tjänstgöring. Den ger också rätt att återgå till ordinarie arbete efter fullgjord tjänstgöring inom totalförsvaret. Lagen säger också att en anställds förmåner inte får försämrats mer än vad som följer av själva arbetet.

Lagen säger inget uttryckligt om rätt till utbildning inför frivilliga åtaganden inom totalförsvaret.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (Skao) hänvisar till lagen (1974:981) om arbetstagares rätt till ledighet för utbildning (Studieledighetslagen). Lagen säger att ”Arbetstagare i allmän eller enskild tjänst, som vill undergå utbildning, har rätt till behövlig ledighet från sin anställning enligt denna lag” (1 §).

Det föreligger en proposition från regeringen (2025:26 279) om förslag till ändringar i de ovan nämnda lagen om totalförsvarsplikt och lagen om skydd för anställning inom totalförsvaret m.m. Ändringarna innehåller bland annat ett förtydligande om rätt till ledighet för arbetstagare som har kallats in till värnplikt eller civilplikt (proposition 2025:26 279, sidan 7).

Kollektivavtal

Det gällande kollektivavtalet för Svenska kyrkan, Svenska kyrkans avtal 25, reglerar ekonomisk ersättning för tjänstgöring inom totalförsvaret (Allmänna bestämmelser 30 § mom. 1 och 2).

Frågan om rätt till ledighet för tjänstgöring inom totalförsvaret berörs inte specifikt i avtalet. Den skrivning i avtalet som närmast kan refereras till i sammanhanget är 25 § Allmänna ledighetsbestämmelser, där står: ”Utöver de fall som regleras i lag, annan författning eller detta avtal kan arbetstagare få ledigt om det är förenligt med verksamhetens krav.”

Frågan om fältprästerna berördes i avtalsrörelsen 2025 mellan Skao och arbetstagarparterna. Förhandlingarna ledde den gången inte till någon skrivning i avtalet. Enligt Skao är detta en fråga som parterna fortsatt skulle kunna ta i, för att på olika sätt underlätta för personer som vill verka som fältpräster eller för deras arbetsgivare.

Den fackliga motparten Kyrkans akademikerförbund, KyrkA, som är det största förbundet för präster inom Svenska kyrkan, är också öppet för att frågan om fältpräster lyfts i kommande avtalsrörelse, utan att i dagsläget kunna ge några detaljer kring eventuella yrkanden.

Frågan om fältpräster inom hemvärdet och deras villkor har inte tidigare behandlats av kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:83.
--

Utskottet anser att rätt till ledighet från ordinarie arbete för att utföra ideella uppdrag i första hand är en fråga som bör lösas mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Av bakgrundsbeskrivningen framgår också att villkoren för fältpräster inom hemvärdet berörts i avtalsförhandlingar mellan Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och fackliga parter och att parterna är öppna för att fortsatt lyfta frågan i kommande avtalsrörelse. Mot bakgrund av att samtal redan förs är det utskottets mening att någon ytterligare process inte bör startas.

Utskottet hänvisar även till det som framgår av bakgrundsbeskrivningen att studieledighetslagen bör vara tillämplig i sammanhanget.

Med detta som motiv föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Martin Larsson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Nils Gårder, Joakim Persson, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

